

**באור מלולי פשוט לתלמידים
לחומש במדבר**

נכתב בעזרת חונן הדעת

ע"י יצחק עמראני ה"ו

קרית ארבע

חברון תובב"א

לעילוי נשמת

אאמו"ר ר' יודא ב"ר חלקיה זצ"ל
חמי הרב הדיין חיים ב"ר יודא חובארה זצ"ל
חמותי מרת שושנה ב"ר שמעון ע"ה
גיסי ר' שלום ב"ר חיים זצ"ל
גיסי הרב ציון בן הרב חיים זצ"ל
אחותי מלכה בת יודא ע"ה
אחותי אהובה בת יודא ע"ה

כל הזכויות שמורות למחבר
אין לצלם או להעתיק בכל דרך שהיא ללא רשות המחבר

יצחק עמראני, טלפון: 02-9961698

גרפיקה: ש. משרקי
הדפסה: דפוס איכות – נתנאל פלג 04-8202828

אודה לכל מי שיפנה תשומת לבי בענין החוברת
ע"פ הכתובת:

יצחק עמראני
ת.ד. 1101
קרית ארבע 90100

הקדמה

יתברך הבורא וישתבח היוצר, החונן לאדם דעת ולאין אונים עצמה ירבה, אשר זיכני לעסוק בתורתו הקדושה זה עשרות שנים, ומתוכן למעלה מחצי יובל שנים בתכנית הייחודית "ברקאי" שזכתה לתפוצה רבה בקרב בתי"ס היסודיים בארץ.

חז"ל הורונו סדר הלימוד של תשב"ר במסכת אבות (ה':כ"א): "הוא היה אומר בן חמש למקרא, בן עשר למשנה... בן חמש עשרה לתלמוד", וחזרו בתלמוד פעמים רבות, בניסוחים שונים, על הוראה זו. אכן **סדר זה: מקרא, משנה, תלמוד, נקבע כחובה** על ידי גדולי ישראל שבכל הדורות. (עיין מקורות לנושא זה בספר "שערי תלמוד תורה", הוצאת פלדהיים, עמ' ק"ס-קע"א).

התלמידים הצעירים בבואם לראשונה ללמוד תורת ה', צריכים הם להתרגל בבת אחת לקריאה מדוייקת, המתחשבת בניקוד ובטעמים, להתרגל למשפטים ארוכים ולשפה שרחוקה מהם.

פשט קודם לדרש

הבנת המקרא באופן יסודי-בסיסי-ראשוני היא המבוססת על תרגום אונקלוס, רב סעדיה גאון (תרגום ופירוש), רש"י, אבן עזרא, רשב"ם, פרשני הפשט הידועים ועוד.

כך למדנו מהגמרא במסכת מגילה (ג', ע"א). את הפסוק בנחמיה (ח': ח'): **"ויקראו בספר תורת א'להים מפורש ושום שכל ויבינו במקרא"**, מפרשת הגמרא: אמר רב: **"ויקראו בספר תורת הא'להים"** – זה מקרא, פרש"י: לשון עברי של חומש.

"מפורש" זה תרגום – מהרש"א בנדרים (ל"ז) מסביר: תרגום אונקלוס, **"ושום שכל"** – אלו הפסוקין – פרש"י בנדרים (ל"ז): "עד היכן מסיים כל פסוק ופסוק ולהכי קרי להו "שום שכל", שיכול להשכיל בפסוק בין כל פיסוק ופיסוק".

"ויבינו במקרא" – אלו פיסקי טעמים – פירש"י הנגינות, והמהרש"א בנדרים (ל"ז) כתב: גם זה הוא דבר נוסף להפסיק העניינים להבינו. מבואר מדברי רש"י ומהרש"א ע"ה שהבנת המקרא כהלכתו, היא בלימוד תרגום אונקלוס והתחשבות בפיסוק הטעמים, כלומר בהבנת ההבדל בין טעמים מפסיקים ובין טעמים משרתים (מחברים).

הביאור

הביאור נכתב כאמור על בסיס פרשני הפשט: רש"י, רשב"ם, רס"ג, תרגום אונקלוס ועוד. זהו הרובד הראשון שילמד התלמיד הצעיר בעמדו על סף לימוד התורה. בע"ה יגדל וישנה וישלש את לימודו פעמים רבות ובמהלכן ילמד גם את פירושי רש"י הדרשניים וכן פרשנים אחרים וידע להבחין בין פשט לדרש.

כותרות

תוספת מיוחדת לביאור הן כותרות היחידות שבפרשות. הרב דן בארי הי"ו, מייסד שיטת "ברקאי", כתב כותרות לספרי התנ"ך (כותרות לתורה – ניתן להשיג בחוברת מיוחדת וכותרות לחלק מהנביאים הודפסו ע"י הוצאת "חורב"). כותרות אלה מיוחדות ביותר בעיקר מבחינה גרפית, בכך שניתן לראות במבט אחד מצד אחד, כותרת לקבוצת פסוקים ומצד שני, כותרות ראשיות של ספר שלם (בסה"כ - 4 רבדים). מתוך רצון להקל על התלמיד בהבנת התכנים באופן כללי וכן בהתמצאות בחומש, הוספנו בחוברת כותרות כלליות.

ניקוד מלא

עיקר ביאור זה כבר עבר שימוש רב בידי תלמידינו הותיקים בשנותיו הראשונות של ת"ת חברון וכן בת"ס אחרים הפועלים בשיטת "ברקאי" נעזרו גם כן בביאור זה במהדורתו הבראשיתית. שמחה גדולה לנו להביא בפני כולם בשורה זו של הופעת הביאור בלבושו החדש.

שיטת "ברקאי" קנתה לה שביתה בעשרות בת"ס ברחבי הארץ, עיקרי שיטתה מובאים להלן בסוף החוברת.

תודתי בזאת לחונן הדעת שזיכני להבין בתורתו הקדושה כמיעוט ערכי. תלמידי האהובים בשנות עבודתי הרבות בת"ת חברון זיכוני להחכים מהם, ללש ולשכלל את הדברים שיבואו לידי גמר. ונתקיים בי מה שנאמר עליהם "ומתלמידי יותר מכולם". תודה להם על כך.

עוד אתי להודות לידידים מקרוב ומרחוק שעזרוני בגשם וברוח במהלך עבודתי זו.

עבודת ההדפסה וכל הכרוך בה נעשו ע"י ידידי נתנאל פלג הי"ו ועובדיו. תודה להם על המוצר הנאה שהוציאו מתחת ידם.

תודה מיוחדת למורי ורבי כרע כאח לי ה"ה הרב דן בארי הי"ו מיסד שיטת "ברקאי" אשר זיכני ללמוד את השיטה לעסוק בה לגדול ולהתגדל ואף לזכות מעט עמיתים בשדה החינוך בבתי"ס הפזורים בלימוד השיטה וביישומה לתפארת התורה העם והארץ.

ישלם ה' פעלו ותהי משכורתו שלמה מעם ה' יאריך ימיו ושנותיו להשלים משימותיו הגדולות בעשיית "אזניים לתורה" בהגדלתה ובהאדרתה לטובת ילדי ישראל ומוריהם היקרים.

וברכה מיוחדת לנו"ב ולילדי היקרים אשר עזרוני רבות במלאכה רבה זו. אסיים בבקשה מכל המעיין והלומד בחוברת, אם ימצא מה להעיר, להאיר את עינינו יואיל נא להעביר זאת אלינו עפ"י הכתובת הרשומה לעיל.

"בן יכבד אב". חובה נעימה לי להזכיר כאן ולהודות לאאמו"ר ר' יודא ב"ר חלקיה זצ"ל אשר גדלני על ברכי התורה והיראה מתוך מסירות רבה של גוף וממון, בימים של דוחק הפרנסה וכו'. זכות הפצת התורה תעמוד לו לקץ הימין.

בבה"ת

יצחק עמראני

מבוא

בהקדמות לחוברות עמדנו על ההיבט העקרוני בהבאת פירוש על דרך הפשט לפני תלמידינו הצעירים, בבואם ללמוד את החומש לראשונה. זאת עשינו בקצרה, לא הארכנו בדברים כי אין זה מקומם.

עתה, בהשלמת הסדרה מוצא אני לנכון ולחשוב להרחיב בפני המשתמשים בחוברות, ובעיקר בפני הבוגרים שבהם, את ההיבט העקרוני ולבסס אותו מעט. שאלות חשובות עולות בפני מי שלא אמון על עקרון זה וביניהן – שאלות שנשאלתי על ידי מורים בעבודתם, כגון:

- מדוע חשוב כ"כ שהפירוש הראשון שיובא לפני התלמיד יהיה עפ"י הפשט ?
- איך אפשר לוותר על מדרשים ידועים ולא להביאם במהלך ביאור הכתובים ?
- מה, א"כ, מקומם של מדרשים רבים ש"גדלנו עליהם" בכיתות היסוד ? לדוגמא :

– ההסבר לקבלת קרבנו של הבל ולא של קין – הוא בהבדל שבאיכות הקרבן של כל אחד מהם.

– החרבת סדום ועמורה היתה בגלל ההתעללות שלהם בנערה שעזרה לעני.

– נושא השיחה (לשון הרע) של מרים ואהרן במשה ה'ה עזיבתו את צפורה אשתו בהיותו נביא בדרגה מיוחדת.

לא נוכל במסגרת זו להאריך במקורות, ובעיון בכלל, בנושא מרכזי זה, אך חובתנו להתייחס אליו לפחות בקצרה. ובכן, רבים מפרשנינו עסקו בסוגיא זו. כדאי לעיין בדברי הרשב"ם בפירושו לתורה – תחילת פרשת "וישב".

גם בימינו נכתב חומר רב בנושא. בולט מאד הוא ספרו של הרב י'הודה קופרמן שליט"א, מייסד "מכללת ירושלים" לבנות - "לפשוטו של מקרא". מאחר ואיננו נמצאים עתה במסגרת של בימד"ר, נסתפק בהבאת דברים עיקריים ממאמר ארוך שכתב עמיתנו לעבודת הקודש, איש משרד החינוך – גף ת.ל.ד"ר י'הושע מנחם רוזנברג ("על המקרא ועל הוראתו", חוברת ד', תשנ"ז)*

□ בענין קרבנותיהם של הבל וקין, דיוק בכתובים מראה:

1. הכתוב לא מציין את איכות הקרבן של קין.
2. בכתוב ישנו הדגש אחר המכוון על הבדל אחר שהיה בין קין להבל (בראשית, ד' : ד-ה):

"וישע ה' אל הבל ואל מנחתו" לעומת "ואל קין ואל מנחתו לא שעה". כלומר, במקום להתייחס לקרבנות עצמם בלבד, האריך הכתוב והוסיף התייחסות לבעלי הקרבנות. כלומר, משהו באישיות של כל אחד מהם גרם לקבלת הקרבן או לאי קבלתו.

במלים אחרות, רוצה הכתוב ללמדנו שהעיקר בהקרבת קרבן היא

אישיותו של המקריב: מי המקריב ולא מה הקריב

כעת, ברור לנו שפירוש הפשט מתבקש להלמד תחילה.

□ בענין החרבת סדום ועמורה, צריך לעיין בתפלתו של אברהם על אנשי סדום ולהבין שהעונש הקשה ניתן בגלל פשיעה ציבורית של כלל האנשים. הסיפור המופיע במדרש על אותה נערה מבטא אמנם את חומר הפשיעה והאכזריות שהיו אז, אך אין בו כדי להסביר את

* החוברת "על המקרא ועל הוראתו" היא לקט מאמרים למורה למקרא, מומלצת מאד לכל המעוניין ללמוד וללמד את המקרא בדרך נכונה, יסודית ודידקטית. חוברת זו יוצאת אחת לשנה ע"י מ. החינוך ומגיעה לביה"ס הממ"ד

הענישה לכלל הציבור, מאחר ומי שעשתה את הרצח הנתעב היתה קבוצת אנשים שבעיר אחת.

ואכן רש"י עצמו, שמביא מדרש זה, נזהר בדבריו מלהביאו כפירוש ראשון ועיקרי למלה הנדונה – "הכצעקתה" (בראשית, י"ח : כ"א), אלא מביא את המדרש הלאה ממלה זו, בהמשך הפסוק, לקראת סוף פירושו: "ורבותנו דרשו : הכצעקתה – צעקת ריבה (נערה) אחת שהרגוה מיתה משונה על שנתנה מזון לעני וכו'".

ואילו פירושו הראשון למלה "הכצעקתה" – "של מדינה" (עיר). כנראה רצה רש"י ללמדנו שזהו הפירוש הקודם והחשוב שגם מאפשר הבנת הענישה הציבורית החמורה כ"כ.

□ בענין הדיבור של מרים ואהרן במשה, שוב חייבים לנו להיות מחויבים לפשטן של המלים שם (במדבר, י"ב:א'): "ותדבר מרים ואהרן במשה על אודות האשה הכושית אשר לקח" כלומר, הנושא הוא אשה כושית שלקח(=נשא לאשה) ועובדה זו חוזרת על עצמה בהמשך אותו פסוק : "כי אשה כושית לקח". המדרש אותו מביאים פרשנים רבים אינו הפירוש הראשון שמתבקש כאן. עד כאן השבנו על השאלה הראשונה בדבר ההכרח להביא בפני התלמידים המתחילים את פירוש הפשט כפירוש ראשון.

ביחס לשאלה השנייה על ה"ויתור" של המורה בהבאת מדרשים ידועים לכתה, נכון אמנם שיש כאן ויתור, אך צריך לדעת שויתור זה הוא חלק מחובתנו בהיותנו נאמנים על עקרונות בהוראת המקרא המעוגנים הן בדברי חז"ל והן, להבדיל, בהוראות של משרד החינוך המנוסחות ב"תכנית הלימודים במקרא", מ. החינוך, י-ם, תשנ"ג.

בביקורינו הרבים בבתי"ס נוכחנו לגלות עד כמה ישנה הסכמה של מורים רבים לעקרון זה, למרות הקושי ההסתגלותי שקיים באופן טבעי אצל כל מי שצריך לשנות הרגלים בהוראה.* ואכן כשהחליטו מורים ללמד בשיטה זו, כבר לא היו מוכנים לחזור לשיטה הקודמת.

ביחס לשאלה השלישית : איך אפשר לוותר על מדרשים כ"כ ידועים וחשובים, מדרשים ש"גדלנו עליהם" ? תשובה עקרונית : נכון, במסגרת המחיר של "ויתור" שאנחנו נדרשים אליו, זהו אחד הדברים החמים והיקרים לנו שעלינו לוותר עליו, לטובת עיקרון אחר חשוב יותר.

תשובה פרקטית מתחשבת..("בדיעבד") :

מתוך כלל המדרשים שהמורה מעונין להכיר לתלמידיו יבחר את אלה מהם המבטאים בתוכם רעיון חינוכי, מוסרי, מסוים ואותם ילמד בכתה באופן מנותק מלימוד החומש עצמו. כיצד ? בימי ששי ייחד את אחד השיעורים למדרשים השייכים בתכנם הכללי לנושאים שנלמדו במהלך השבוע. בשיעור זה ידגיש המורה שהוא עומד ללמד דברים שנאמרו ע"י חז"ל במדרש שהוא תושב"ע . התלמידים לא יפתחו חומש בזמן לימוד המדרש, כדי שאף תלמיד לא יחשוב שהפירוש ששמע עתה הוא פירוש פשוט של הכתוב, בדרך זו ילמד התלמיד להבחין הבחנה ברורה בין פשט לדרש.

* מהדברים השגורים בפי תלמידים רבים (מבלי להבחין שאין זה פשוטו של מקרא) :

- מה הוא שם העבד ששלח אברהם לחרן ? ...אליעזר.
- מה הוא המשך הפסוק : "עם לבן גרתי" ? ...ותרי"ג מצוות שמרתי.

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל החינוך הדתי

בס"ד, ט"ו בסיון תשס"ה

לכבוד
הרב יצחק עמרני
קרית ארבע

שלום רב,

הנדון: חוברות "מקרא מבואר"

עברתי על החוברות שפרסמת לספר שמות ולספר דברים.

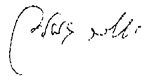
חוברות אלה מהוות כלי עזר טוב ומועיל ללימוד הראשוני של התורה. שהרי הבנת לשון הכתוב ומילותיה היא הבסיס לכל לימוד. אך הנסיון מלמדנו, כי דווקא לבני דורנו, דוברי העברית העכשווית, המפגש עם לשון התורה מעורר קשיים רבים. הקשיים גדולים במיוחד במילים "הפשטות" כביכול, אשר השימוש בהן בשפה העכשווית הוא במשמעות שונה לחלוטין מכוונת לשון המקרא.

בחוברות אלו מקבל הלומד ביאור קצר, קל וברור למילות הכתוב. כך מוסרות המכשלות הלשוניות הבסיסיות העיקריות, מדרכו של הלומד. כך, על בסיס פשט המילים, יכול הלומד לבנות את הבנתו הבסיסית בענין ואף להקים על גב הבנה בסיסית זו קומת משמעות גבוהה יותר.

כמובן, שהשימוש בחוברות צריך להיות מושכל, מתוכנן ומכוון בידי המורה בהתאם לרמת תלמידיו, הן מבחינת ידיעותיהם במקרא והן מבחינת אוצרותיהם הלשוניים.

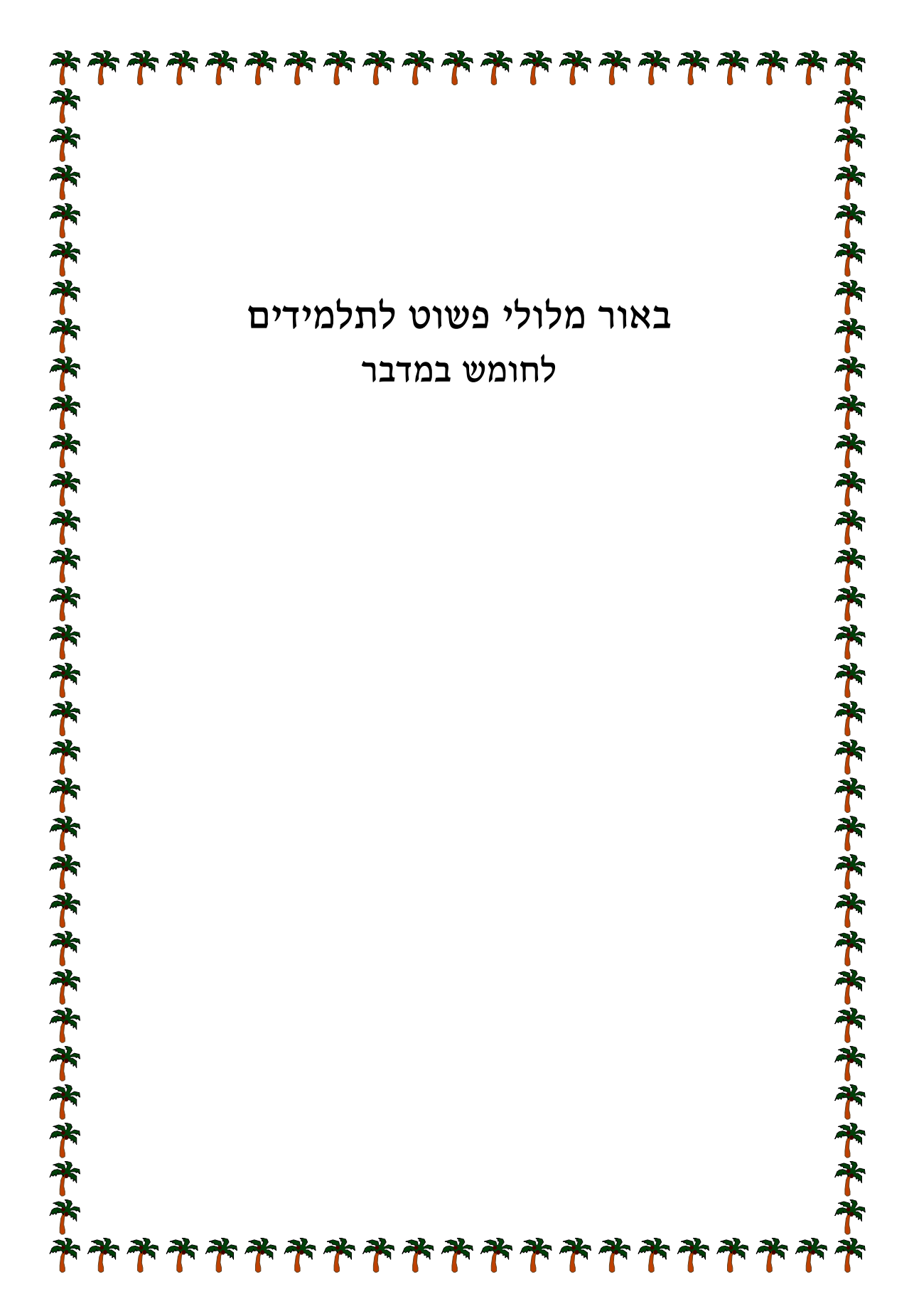
עלה והצלח להגדיל תורה ולהאדירה.

בכבוד רב,

יששכר גואלמן
מפמ"ר להוראת תנ"ך

העתק: הרב שי' אדלר, ראש מינהל החינוך הדתי
הרב א' עובדיה, מפ"א יסודי
ד"ר יהושע רוזנברג, מתאם תכניות לימודים

באור מלולי פשוט לתלמידים
לחומש במדבר

פְּרֻשֵׁת בְּמִדְבָּר

הפְּקוּדִים (פְּרָק א)

מס'י	הביאור	המלה	פרק, פסוק
1	מנו, ספרו	שָׂאוּ אֶת רֹאשׁ	א:ב
2	לפי המשפחות של השבט ולפי בתי האב של כל משפחה	לְמִשְׁפַּחְתֶּם לְבֵית אֲבֹתֶם	
3	לפי מספר הגולגולות, הראשים שלהם. (הם נספרו ע"י מחצית השקל, לדעת חלק מהפרשנים)	לְגִלְגֹּלְתֶם	
4	לפי מחנות הצבא שלהם	לְעֵבָאֲתֶם	א:ג
5	שבט	מָטֵה	א:ד
6	האנשים החשובים, הנקראים על ידי העדה לאספות ולהחלטות	קְרוּאֵי הָעֵדָה	א:טז
7	אשר נתפרשו בשמות (בפסוקים הקודמים)	אֲשֶׁר נִקְּבוּ בְשֵׁמֹת	א:יז
8	כל אחד התיחס, אמר לפוקדים (סופרים) מאיזו משפחה ומאיזה שבט הוא	וַיִּתְּיָלוּדוּ עַל מִשְׁפַּחְתֶּם	א:יח
9	הספירה היתה בשמות	בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת	
10	צאצאיהם	תּוֹלְדֹתֶם	א:כ
11	מספר האנשים	פְּקָדִים	א:מד
12	לא נפקדו, לא נספרו במפקד (יחד עם השבטים)	לֹא הִתְּפָקְדוּ	א:מז
13	אל תמנה	לֹא תִפְקֹד	א:מט
14	מנה... על	הִפְקֹד... עַל	א:נ
15	יפרקו	יִרְיְדוּ	א:נא
16	ירכיבו את חלקיו	יִקְיְמוּ	
17	מי שאינו כהן - לעניין עבודות הכוהנים, ומי שאינו לוי - לעבודות הלויים	זָר	

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
18	כעס (של ה')	קָצַף	א:נג
19	יהיו אחראים על המשכן לכל מה שצריך (שמירה, פירוק, הרכבה - הכוהנים שומרים מבפנים, והלויים מבחוץ)	וְשָׁמְרוּ הַלְוִיִּם אֶת מִשְׁמֶרֶת	

סדר הדגלים (פרק ב)

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
20	מרחוק (אלפים אמה מן המשכן)	מִנֶּגֶד	ב:ב
21	החונים לידו, לצידו	וְהַחֲנִיִּם עָלָיו	ב:ה
22	לצד ימין, דרום	תִּימָנָה	ב:י
23	באמצע המחנות	בְּתוֹךְ הַמַּחֲנֵת	ב:ז
24	כל מחנה יהיה סמוך וקרוב למקומו המיועד לו	אִישׁ עַל יָדוֹ	
25	לכוון ים, העומדים בצד מערב	יָמָה	ב:יח
26	לפי סדר הדגלים	לְדֹגְלֵיהֶם	ב:לא
27	לפי משפחות	לְמִשְׁפַּחְתּוֹ	ב:לד

הזלפת הבכורות בלויים (פרק ג)

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
28	בחיי אהרון אביהם	עַל פְּנֵי אֶהְרֹן אָבִיהֶם	ג:ד
29	קרב את שבט לוי שיחנו קרוב יותר למשכן (ולא מנגד)	הִקְרַב אֶת מִטָּה לְוִי	ג:ו
30	ישרתו, יעזרו בשמירת המשכן מכניסת זר, בשירה ובנשיאת כלי המשכן ובשמירתם	וְיִשְׁרְתוּ אֹתוֹ	

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
31	מה שמוטל על אהרן לעשות (יעשו הלויים)	מִשְׁמֶרְתּוֹ	ג:ז
32	תפקיד, מינוי שמקבל אדם עליו באחריות	מִשְׁמֶרֶת	
33	(הלויים) ישמרו במקום בני ישראל (בשליחות בני ישראל)	וְשָׁמְרוּ... וְאֵת מִשְׁמֶרֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	ג:ח
34	הלויים וצאצאיהם יהיו ממונים תחת הכוהנים (במקום הבכורים)	נְתוּנִים נְתוּנִים הֵמָּה לּוֹ	ג:ט
35	הראשון שנולד לאמו	פֶּטֶר רָחֵם	ג:יב
36	יריעות המשכן (היריעות הראשונות)	הַמִּשְׁכָּן	ג:כה
37	ויריעות האוהל (יריעות המשכן השניות, יריעות העזים)	וְהָאֹהֶל	
38	המכסה שלו, של המשכן (היריעות העליונות)	מִכְסֵהוּ	
39	הגדר, המחיצה, שהקיפה את חצר המשכן	וְקִלְעֵי הַחֲצַר	ג:כו
40	המיתרים, החבלים שבהם קשרו את הקלעים והמסך אל היתדות התקועים בארץ	מִיתָרָיו	
41	הממונים על שמירת הכלים הקדושים ביותר (הארון וכו')	שֹׁמְרֵי מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ	ג:כח
42	צד	יָרֵךְ	ג:כט
43	תפקידו (של אלעזר הכהן) להנהיג את הלויים שעסקו במשמרת הקודש	פְּקֻדַת שֹׁמְרֵי מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ	ג:לב
44	במקום כל בכור	תַּחַת כָּל בְּכוֹר	ג:מא
45	הבכורות שצריכים להפדות	פְּדוּיֵי הַשְּׁלֵשָׁה...	ג:מו
46	שמספרם יותר ממספר הלויים	הַעֲדָפִים עַל הַלְוִיִּם	
47	הפדיון	הַפְּדוּיִם	ג:מט
48	כסף הפדיון, הכסף שבו פדו את הבכורות	כֶּסֶף הַפְּדוּיִם	

עבודת הלויים (פרק ד)

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
49	מנה, ספור	נָשָׂא אֶת רֹאשׁ	ד:ב
50	כל מי שהוכשר וראוי לבוא לצבא, נכנס לעבודת הקודש	כָּל בָּא לְצִבָּא	ד:ג
51	המקודש שבכולם: הארון, השולחן, המנורה והמזבחות וכו'	קֹדֶשׁ הַקְּדָשִׁים	ד:ד
52	שכולו תכלת (צמר צבוע תכלת)	כָּלִיל תְּכֵלֶת	ד:ו
53	דפנות, לוחות שהיו צמודים לשולחן, אחד מכל צד, וביניהם מונחים הלחמים	מִנְקִיָּת	ד:ז
54	חצאי קנים חלולים שחוברו למנקיות כדי להניח עליהם את הלחמים	קְשׁוֹת הַנְּסֹךְ	
55	הצבתים למשיכת הפתילה מתוך השמן	מִלְקָחֶיהָ	ד:ט
56	כמין כפות קטנות, שחותים בהן את האפר שבנרות	מַחְתֵּיָהָ	
57	ידשנו, יפנו מעל המזבח את הדשן (האפר)	יְדִשְׁנוּ	ד:יג
58	מחתה – כמו יעה שבה חותים (מסירים) את הגחלים מעל המזבח	מַחְתָּת	ד:יד
59	יעה – כמו מגרפה שבה גורפים, מסלקים את הגחלים	יְעִים	
60	מזרק – כלי לקבלת הדם	מְזַרְקָת	
61	הסולת והיין לעולת התמיד	מִנְחַת הַתָּמִיד	ד:טז
62	היזהרו, שלא תגרמו שהמשפחות יכרתו מתוך הלויים	אַל תִּכְרִיתוּ אֶת שִׁבְט	ד:יח
63	אסור להם להיכנס למשכן, כאשר מכסים את כלי הקודש	וְלֹא יִבְאוּ לְרֹאוֹת כְּבִלַע אֶת הַקֹּדֶשׁ	ד:כ

פְּרֻשֵׁת נְשֵׂא

עבודת הלויים (פרק ד)

מס'י	הביאור	המלה	פרק, פסוק
1	ספור, מנה (ע"י שקלים)	נְשֵׂא אֶת רֹאשׁ	ד:כב
2	כל מי שהגיע לגיל שירות	כָּל הַבָּא לְעֵבֶא עֲבָא	ד:כג
3	כלי המשכן ימסרו לנושאים אותם לפי שמותיהם (כל קרש ימסר אישית למי שנושא אותו)	וּבְשֵׁמֹת תִּפְקְדוּ אֶת כְּלֵי מִשְׁמֶרֶת מִשָּׂאָם	ד:לב
4	השיר ועזרה בהכנת הקרבנות ובהקרבתן	עֲבַדְתָּ עֲבֹדָה	ד:מז
5	בציווי של משה	בְּיַד מֹשֶׁה	ד:מט

סוּטָה (פרק ה)

מס'י	הביאור	המלה	פרק, פסוק
6	ישלחו, יוציאו	וַיִּשְׁלְחוּ	ה:ב
7	החטא לאדם הוא גם מעילה, חטא לה'	לְמַעַל מֵעַל בְּה'	ה:ו
8	האדם ההוא יכיר באשמתו (לשוב בתשובה ולהתודות)	וְאִשְׁמָה הִנֵּפֶשׁ הֵהוּא	
9	יחזיר את הקרן, הכסף שהוא עיקרו של הנזק (שנשבע עליו)	וְהָשִׁיב אֶת אֲשָׁמוֹ בְּרֹאשׁוֹ	ה:ז
10	יתן לאדם שהוא גזל ממנו (לנגזל)	וְנָתַן לְאִשְׁרֵי אֲשָׁם לוֹ	ה:ח
11	אם הגר אין לו יורשים (כי קרוביו שהיו לו לפני שהתגייר – אינם קרובים כעת ואינם יורשים אותו)	וְאִם אֵין לְאִישׁ גָּאֵל	
12	להחזיר לו כל מה שהוא חייב (הקרן והחומש)	לְהָשִׁיב הָאֲשָׁם אֵלָיו	

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
13	האיל לאשם (אשם מעילות) כדי לכפר על חטאו	אֵיל הַכֹּפְרִים	ה:ח
14	הביכורים יהיו לכהן	וְכָל תְּרוּמָה... לַכֹּהֵן	ה:ט
15	קדשים שאינם שייכים לכהן – שייכים לבעלים (כמו: תודה, שלמים, פסח, מעשר בהמה, נטע רבעי)	וְאִישׁ אֶת קִדְשָׁיו	ה:י
16	בעל הבית יכול לבחור לעצמו את הכהן שיתן לו את מתנות הכהונה (ואין לכהן רשות לקחת אותן אלא לקבלן מבעל הבית)	אִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן לַכֹּהֵן לֹא יִהְיֶה	
17	אם אשתו תסטה ותצא מהדרך הישרה (של יחסי אישות שבין איש לאשתו)	כִּי תִשָּׁטֵה אִשְׁתּוֹ	ה:יב
18	תבגוד בו (בבעלה) [לפי החשד של בעלה]	וּמַעֲלָה בּוֹ מֵעַל	
19	הסתתרה עם איש אחר	וְנִסְתְּרָה	ה:יג
20	והיא זנתה (שכבה עם האיש הזר ונטמאה)	וְהִיא נִטְמָאָה	
21	ואין עדים שנטמאה (אך יש עדים שהסתתרה עם האיש הזר)	וְעַד אֵין בָּהּ	
22	והיא לא נתפסה בידי האיש הזר בחזקה, לא נאנסה	וְהוּא לֹא נִתְפָּשָׂה	
23	קינא את אשתו, הזהיר אותה (אמר לה בפני עדים: "אל תסתתרי עמו"!)	וְעָבַר עָלָיו רוּחַ קִנְאָה	ה:יד
24	יביא קרבן שלה בעבורה, בשביל האישה	וְהֵבִיא אֶת קֶרְבָּנָה עָלֶיהָ	ה:טו
25	כשניים וחצי קילו-גרם	עֲשִׂירֵת הָאִיפָה	
26	מנחה הבאה על חטא (שעוררה את קנאת הבעל)	מִנְחַת קְנָאת	
27	מנחה שבאה להזכיר את העוון של האשה (ולא כמנחה רגילה שבאה לרצות, להזכיר לטובה את המקריב לפני ה'; ולכן מנחה זו באה בלי שמן ובלי לבונה)	מִזְבַּחַת עֹון	
28	את האשה	וְהִקְרִיב אֹתָהּ	ה:טז

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
29	מים שקדשו בכיור (הוכנסו לכיור ונהיו קדושים)	מִים קְדוּשִׁים	ה:יז
30	יגלה את ראשה (להבליט את החטא שלה, כי בנות ישראל הנשואות מכסות את ראשן)	וּפָרַע אֶת רֹאשׁ הָאִשָּׁה	ה:יח
31	המים המרים; המים הקדושים, שייהפכו למרים ויביאו עליה מארה, קללה	מֵי הַמְּאָרְרִים	
32	ואם לא סטית מהדרך הישרה ולא נטמאת מרצון	וְאִם לֹא שָׁטִית טְמֵאָה	ה:יט
33	היי נקיה, לא יזיקו לך המים!	הַנְּקִי	
34	(ו' הניגוד) אבל אם סטית מהדרך הישרה...	וְאֵת כִּי שָׁטִית	ה:כ
35	בשבועה שיש בה קללה. אלה=קללה	בְּשִׁבְעַת הָאֱלֹהִים	
36	שיהיו הכל נשבעים בך ("אם עשיתי כן וכך – יקרה לי, כמו שקרה לאישה ההיא")	וְלִשְׁבַּעָה	ה:כא
37	הבטן שלך תהיה נפוחה	וְאֵת בִּטְנְךָ צָבָה	
38	הרגל שלך שקועה ודלה	אֵת יְרֵכְךָ נִפְלֵת	
39	והבטן שלך נפוחה	וְאֵת בִּטְנְךָ צָבָה	
40	לגרום לבטן להתנפח	לְצַבּוֹת בֶּטֶן	ה:כב
41	ולגרום שהרגל תשקע ותהיה דלה	וְלִנְפֹל יָרֵךְ	
42	ימחה, ישים את המגלה במים והם ימחקו את הכתב	וּמָחָה	ה:כג
43	ואחר כך ישקה	וְאַחַר יִשְׁקָה	ה:כד
44	תהיה נקיה מעונש והמים לא יזיקו לה	וּנְקִיָּה	ה:כה
45	קבוצת דיני אשה שסטתה ובעלה קינא לה	תּוֹרַת הַקְּנָאָה	ה:כז

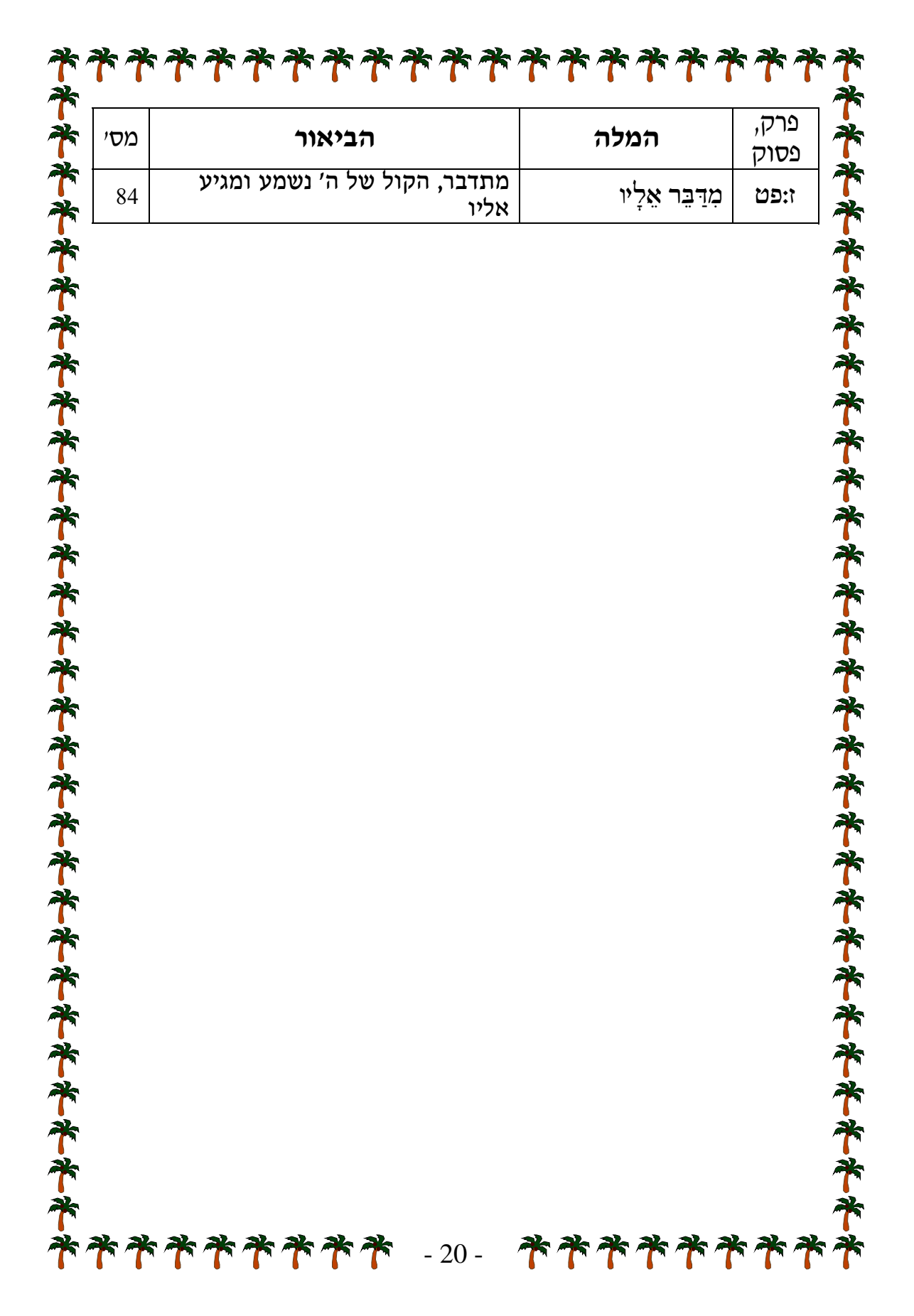
נזיר (פרק ו')

מס'ו	הביאור	המלה	פרק, פסוק
46	שיפריש את עצמו, ירחיק את עצמו מדברים מסוימים	כִּי יִפְּלֵא	ו:ב
47	איש שנשמר מטומאה ומתרחק מגפן ומכל תוצרתו	נְזִיר	
48	להפריש את עצמו לשם שמים (זו מטרת נזירותו)	לְהַזִּיר לַה'	ו:ג
49	מיין חדש ומיין ישן ירחיק את עצמו	מִיַּיִן וְשִׁכַר יִזִּיר	
50	יין או שכר שהחמיץ	חֲמִץ	ו:ד
51	משקה ששרוי בו ענבים וקיבל טעם של יין	מִשְׁרַת עֲנָבִים	
52	כל ימי נזירותו	כָּל יְמֵי נְזִירוֹ	ו:ה
53	מקליפות הענבים ועד גרעיני הענבים	מִחֲרָצִנִּים וְעַד זָג	
54	סכין לגילוח	תַּעַר	ו:ו
55	יגדל שער ראשו	גִּדַּל פְּרַע שְׁעַר רֵאשׁוֹ	
56	לא ייטמא למת	עַל נֶפֶשׁ מֵת לֹא יָבֵא	ו:ז
57	שער-הראש הוא כמו נזר, כתר שמוקדש לה'	נְזִר אֵלֹהִיו עַל רֵאשׁוֹ	
58	על שלא נזהר ונטמא בטומאת מת (ואפילו בשוגג)	מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל הַנֶּפֶשׁ	ו:יב
59	יחזור ויתחיל את מנין נזירותו	וְקִדַּשׁ אֶת רֵאשׁוֹ	
60	יחזור וימנה את ימי נזירותו מחדש, כבתחילה	וְהִזִּיר לַה' אֶת יְמֵי נְזִירוֹ	ו:יג
61	הימים הראשונים לא יעלו מן המנין (אין רצף)	וְהַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים יִפְּלוּ	
62	כי הטומאה הפסיקה (את הימים הראשונים)	כִּי טָמְא נְזִירוֹ	ו:טו
63	יביא את עצמו	יָבִיא אֹתוֹ	
64	לחמים שהסולת שלהם נבללה ונלושה בשמן	חֶלֶת בְּלוּלַת בִּשְׁמֵן	

מס'י	הביאור	המלה	פרק, פסוק
65	עוגות דקות שנמשחו בשמן לאחר אפייתן. רק=דק (כמו בפרות שחלם פרעה, רקות=דקות)	וּרְקִיקֵי מִצּוֹת מְשֻׁחִים בַּשֶּׁמֶן	ו:טו
66	בנוסף לסל המצות	עַל סֵל הַמִּצּוֹת	ו:יז
67	שאם הוא עשיר ירבה בקרבנו (אך אין להפחית)	מִלֶּבֶד אֲשֶׁר תִּשָּׂג יָדוֹ	ו:כא
68	ה' יברך אותך בגוף ובממון	יְבָרְכֶךָ ה'	ו:כד
69	ה' ישמור אותך, שתתקים בידך הברכה הזו	וַיִּשְׁמְרֶךָ	ו:כה
70	ה' יפנה אליך בפנים מאירות	יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ	ו:כה
71	ה' יעשה שתמצא חן בעיני המקום ובעיני הבריות	וַיַּחַנֶּךָ	ו:כה
72	ה' ישמע את תפילותיך תמיד (בעניינים רוחניים וחומריים)	יִשְׁמָע ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ	ו:כו

קרבנות הנשיאים (פרק ז)

מס'י	הביאור	המלה	פרק, פסוק
73	הם שעמדו ומנו את השבטים (יחד עם משה ואהרן)	הֵם הָעֹמְדִים עַל הַפְּקָדִים	ז:ב
74	עגלות מכוסות	עֲגֻלֹת עֹב	ז:ג
75	לשני הנשיאים	עַל שְׁנֵי הַנְּשִׂאִים	ז:ג
76	עליהם (על בני קהת) לטפל בכלים המקודשים ביותר	כִּי עֲבַדְתָּ הַקֹּדֶשׁ עֲלֵהֶם	ז:ט
77	משחו אותו בשמן המשחה	בַּיּוֹם הַמִּשַׁח אֹתוֹ	ז:י
78	כל יום יקריב נשיא אחד	נְשִׂיא אֶחָד לַיּוֹם	ז:יא
79	כמין ספל לזריקת דם על המזבח	מִזְרֶק	ז:יג
80	תיישים	עֲתוּדִים	ז:יז
81	אחד עשר	עֶשְׂרֵי עֶשֶׂר	ז:עב
82	זאת היתה התחלת העבודה במשכן	זֹאת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ	ז:פד
83	ביום שמשחו, קדשו אותו	בַּיּוֹם הַמִּשַׁח אֹתוֹ	ז:פד

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
84	מתדבר, הקול של ה' נשמע ומגיע אליו	מְדַבֵּר אֵלָיו	ז:פט

פְּרִישֵׁת בְּהַעֲלֹתָךְ

הכנסת הלויים לעבודתם (פרק זז)

מס'י	הביאור	המלה	פרק, פסוק
1	בשעה שהשלהבת עולה בנרות, והכהן עולה על המעלה (המדרגה) להדליק ולהיטיב את הנרות כל בוקר	בְּהַעֲלֹתָךְ אֶת הַנֵּרוֹת	ח:ב
2	חז"ל בארו שכל הנרות יאירו מול הנר האמצעי	אֶל מוֹל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה	ח:ג
3	כולה עשויה מחתיכה אחת של זהב	מִקָּשָׁה זָהָב	ח:ד
4	ואז יהיו טהורים	וְהִטְהָרוּ	ח:ז
5	נתונים בנתינה מוחלטת (לה'). נתונים למשא, נתונים לשיר	נְתֻנִים נְתֻנִים	ח:טז
6	פתיחת כל רחם, שפתח את הרחם (הבכור לאמו)	פִּטְרַת כָּל רֶחֶם	
7	חיטאו, טיהרו את עצמם	וַיִּתְחַטְּאוּ	ח:כא
8	לקדש אותם לעבודה	לְטַהָרֵם	
9	להיות במנין העובדים	לְעֲבָא עֲבָא	ח:כד
10	יפסיק מלעבוד...	יָשׁוּב מִעֲבָא...	ח:כה

פסוֹז שְׁנֵי (ט: א - יד)

מס'י	הביאור	המלה	פרק, פסוק
11	למה נהיה נבדלים לרעה, שלא להקריב (את הפסח)	לְמָה נִגְרַע לְבַלְתִּי הַקָּרִיב	ט:ז
12	טמא טומאת מת	טָמֵא לְנֶפֶשׁ	ט:י
13	ונמנע מלקיים מצוות קרבן הפסח	וַחֲדַל לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח	ט:יג
14	יענש	חֲטָאוּ יִשָּׂא	

הענן (ט: טו – כג)

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
15	המשכן העשוי להיות אוהל ללוחות העדות	הַמִּשְׁכָּן לְאֹהֶל הָעֵדוּת	ט:טו
16	וכשהענן היה מסתלק	וּלְפִי הָעֲלוֹת הָעֲנָן	ט:יז

הזוציזרות (י: א – י)

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
17	(התקיעות) יהיו לאסיפת הנקראים ולהסעת המחנות	לְמִקְרָא הָעֵדָה	י:ב
18	יקהלו, יתאספו אליך	וְנוֹעְדוּ אֵלֶיךָ	י:ג
19	כאשר תהיו בשעת מלחמה (וכן בעת צרה ח"ו)	וְכִי תִבְאוּ מִלְחָמָה	י:ט
20	האויב, השונא, המציק לכם	הַצָּר הַצָּרֵר אֶתְכֶם	
21	תזכרו לצעוק לה' לעזרה, ויעלה זכרוכם לטובה לפני ה'	וְנִזְכַּרְתֶּם לְפָנַי ה'	

הנסיעה במודבר סיני (י: יא – לו)

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
22	הממונה על הצבא...	וְעַל צָבָא...	י:טו
23	בני קהת נושאי הארון והכלים המקודשים	הַקֹּהֲתִים נוֹשְׂאֵי הַמִּקְדָּשׁ	י:כא
24	החניה שלנו	חֲנֻתֵנוּ	י:לא
25	תהיה לנו למורה דרך	וְהִייתָ לָנוּ לְעֵינָיִם	
26	לבחור להם מקום טוב לחניה	לְתוֹר לָהֶם מְנוּחָה	י:לג
27	ויתפזרו אויביך	וַיִּפְצְרוּ אוֹיְבֶיךָ	י:לה

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
28	השב ה' אלפי ישראל למקומם, שלא יחסר אחד מהם	שׁוֹבָה ה' רַבּוֹת אֶלְפֵי יִשְׂרָאֵל	י:לו

קברות התאוה (פרק יא)

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
29	מדברים במרירות כאנשים הכואבים ומצטערים על עצמם	כְּמִתְאַנְנִים	יא:א
30	הערב רב, עמים שהצטרפו אל ישראל בצאתם ממצרים	וְהֶאֱסָפְסָף	יא:ד
31	מלפפונים (רש"י)	קִשְׂאִים	יא:ה
32	כרתי (לוף), מין בצל	חֲצִיר	
33	אין לנו הלחות והמיץ שבאוכל הטבעי (דגים, ירקות)	נִפְשָׁנוּ יִבֹּשֶׁה	יא:ו
34	רק אל השמים אנו נושאים עינינו, שמשם יורד המן	בְּלִתִּי אֶל הַמָּן עֵינֵינוּ	
35	המן דומה בצורתו העגולה לפרי הכדורי של הכוסברה (תבלין)	כְּזֶרַע גֹּד	יא:ז
36	מראהו כמראה הבדולח, אבן טובה	וְעֵינוּ כְּעֵין הַבְּדֹלַח	יא:ח
37	העם שוטט, טייל ולקט	שָׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ	
38	כתשו במכתש (של עץ או אבן)	דָּכוּ בַמִּדְבָּה	
39	סיר	פָּרוּר	
40	רקיקים, עיגולי לחם	עֲגוֹת	יא:יא
41	השמן הזך הצף על פני השמן (לאחר שהפסולת שקעה) (ראב"ע)	לֶשֶׁד הַשָּׁמֶן	
42	הדבר היה רע בעיני משה	וּבְעֵינֵי מֹשֶׁה רָע	יא:י
43	לשים את נטל הנהגת העם	לָשׂוּם אֶת מִשָּׂא כָּל הָעָם	יא:יא
44	כמו שנושא המטפל (או ההורה) את התינוק	כְּאִשֶּׁר יִשָּׂא הָאִמּוֹן אֶת הַיֶּנֶק	יא:יב

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
45	אשאר אצלי מהרוח שאתן עליך כדי לשים עליהם	וְאֶצְלָתִי מִן-הָרוּחַ אֲשֶׁר עָלֶיךָ, וְשִׁמְתִי עֲלֵיהֶם	יא:זו
46	תאכלו אותו בלי סוף, עד שיימאס לכם	עַד אֲשֶׁר יֵצֵא מֵאִפְכֶם	יא:ב
47	עד אשר (הבשר) ימאס עליכם	וְהָיָה לְכֶם לְזָרָא	
48	האם צאן ובקר שישחט להם יספיק?	הַצֹּאן וּבְקָר יִשְׁחַט לָהֶם וּמִצֵּא לָהֶם	יא:כב
49	והאם דגי הים שייאספו להם יספיקו?	אִם אֶת-כָּל-דְּגֵי הַיָּם וּכְוִי	
50	האם יתקיים דברי או לא	הַיִּקְרֶךְ דְּבָרֵי אִם לֹא	יא:כג
51	האציל, הפריש (מהרוח)	וַיֹּאצֵּל	יא:כד
52	לא הוסיפו (להתנבא)	וְלֹא יִסְפוּ	
53	והם בין הכתובים ברשימת הזקנים	וְהֵמָּה בְּכַתְּבִים	יא:כו
54	מנעוריו (של יהושע), משרת את משה מגיל צעיר	מִבְּחָרָיו	יא:כח
55	שים אותם בכלא	בְּלֵאִם	
56	הפריח (את השלו)	וַיִּגְזַ	
57	(הרוח) פזר (את השלו) על פני המחנה, פרש אותם	וַיִּטֵּשׁ עַל הַמַּחֲנֶה	יא:לא
58	מרחק יום הליכה	בְּדֶרֶךְ יוֹם כַּה	
59	ובגובה של 2 אמות	וּבְאֲמָתַיִם	
60	ערמות	חֲמָרִים	
61	פרשו (את השלו שאספו) לשם שימור ואגירה	וַיִּשְׁטְחוּ לָהֶם שְׁטוּחַ	יא:לב
62	הבשר עדיין לא נלעס ונטחן (בשיניים)	הַבֶּשֶׂר... טָרָם יִכְרַת	יא:לג

צרעת מורים (פרק יב)

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
63	אם יהיה אצלכם נביא של ה' (שה' מתגלה אליו - ולא על ידי מלאך)	אִם יְהִי נְבִיאֵכֶם ה'	יב:ז
64	אתגלה אליו במראות הלילה	בְּמִרְאָה אֲלִיו אֲתוֹדַע	יב:ז
65	(משה) הוא כבן בית אצלי, שהנבואה אצלו בכל עת שירצה לדבר עם ה'	בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא	יב:ח
66	אני מדבר אליו בדיבור ישיר, ללא מתווך	פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ	יב:ח
67	בראיה ברורה של הנבואה, ולא בחידות בתוך הנבואה (ומתוך החידות מבין הנביא את הנבואה)	וּמִרְאָה וְלֹא בְּחִידוֹת	יב:ח
68	נבואתו בהקיץ (ולא נבואה בחלום). משה זכה לראות את אחורי ה'	וַתִּמְנַת ה' יְבִיט	יב:יא
69	סלח לנו, שלא יהיה עלינו חטא	אֵל נָא תִשָּׁת עֲלֵינוּ חַטָּאת	יב:יא
70	התנהגנו בטפשות (כאילים)	אֲשֶׁר נִוְאֵלְנוּ	יב:יב
71	(התפלל עליה!) שלא תהיה כנפל המת, שיצא מבטן אמו ובשרו מתקלקל	אֵל נָא תְהִי כַּמֵּת	יב:יב
72	אילו האבא שלה היה כועס ונוזף בה...	וְאָבִיָּה יִרְק יִרְק בְּפָנָיָה	יב:יד
73	הרי היא היתה נחבאת ולא היתה מעזה לראות פניו שבעת ימים	הֲלֹא תִכְלַם שְׁבַעַת יָמִים	יב:יד
74	תהיה בהסגר (מבודדת מחוץ למחנה)	תִּסָּגֵר	יב:יד
75	ואחר כך תיכנס למחנה - לחברת בני-אדם	וְאַחַר תֵּאָסֵף	יב:יד

פְּרִישֵׁת שְׁלֹז – לָךְ

הבורגלים (פרקים יג-יד)

מס'י	הביאור	המלה	פרק, פסוק
1	ירגלו, יחקרו את הארץ ואת סודותיה	וַיִּתְרוּ	
2	כולם יהיו אנשים מובחרים (נשיא = מורם מעם)	כָּל נְשִׂיא בָּהֶם	יג:ב
3	כולם אנשים ידועים, גיבורים (המתאימים לריגול)	כָּלֶם אַנְשִׁים	יג:ג
4	לרגל	לְתוֹר	יג:ז
5	האם הוא (העם) חלש?	הֲרַפָּה	יג:יח
6	האם (הארץ) האקלים טוב הוא?	הַטּוֹבָה הוּא	יג:יט
7	האם (הם גרים) בישובים, במחנות (לא קבועים)?	הַבְּמַחֲנִים	
8	או בישובי קבע מבוצרים?	אִם בְּמִבְצָרִים	
9	האם האדמה טובה לחקלאות או לא?	הַשְּׂמֵנָה הוּא אִם רְזָה	יג:כ
10	ימים, שהענבים הראשונים מבשילים	יְמֵי בִּפְרֵי עֲנָבִים	יג:כג
11	ענף של גפן	זְמוּרָה	
12	מקל עבה	מוֹט	יג:כח
13	אבל העם חזק ונועז	אָפֶס כִּי עֵז הָעָם	
14	והערים מבוצרות, חזקות	וְהָעָרִים בְּצֻרֹת	יג:ל
15	גרם שישתקו (העם)	וַיִּהָס	
16	ונכבוש אותה (שתהיה שלנו)	וַיִּרְשָׁנוּ אֶתָּה	יג:לא
17	כי הוא (העם בכנען) חזק מאיתנו	כִּי חָזַק הוּא מִמֶּנּוּ	
18	הוציאו שם רע על הארץ (דברי שקר בסיפור לשון הרע)	וַיִּצְיִאוּ דְבַר הָאָרֶץ	יג:לב

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
19	ארץ, שמתים בה אנשים רגילים (ורק אנשים גדולים מאוד יכולים לחיות בה - בגלל הטבע, האויר, המים והפירות שבה)	אָרֶץ אֲכָלֶת יוֹשְׁבֶיהָ הוא	יג:לב
20	אנשים בעלי מידה גדולה, גבוהים	אֲנָשֵׁי מְדוֹת	
21	ענקים	נְפִילִים	
22	ראינו את עצמנו כאילו היינו חגבים (קטנים כארבה) לעומתם (לעומת הענקים)	וְנָהִי בְעֵינֵינוּ כְּחַגְבִּים	יג:לג
23	הלואי והיינו מתים!	לוּ מָתָנוּ	יד:ב
24	יגזלו מהם	יִהְיוּ לְבוֹ	יד:ג
25	נשים עלינו ראש, מנהיג (אחר)	נִתְּנָה רֵאשׁ	יד:ד
26	אל תפחדו	אַל תִּירְאוּ	
27	נאכל אותם כלחם (כי נפל פחדנו עליהם)	כִּי לַחֲמֵנוּ הֵם	יד:ט
28	לא תהיה להם הגנה (כמו מגן של גיבור שנלקח ממנו)	סֵר עֲלֵם מְעֲלֵיהֶם	
29	יכעיסו אותי (במרד ובביזוי שלהם)	יִנְאַצְנִי	
30	למרות כל האותות (שעשיתי לבני ישראל)	בְּכָל הָאֲתוֹת	יד:יא
31	ואכלה אותם (או: ואגרש ואפזר אותם)	וְאֹרְשָׁנוּ	יד:יב
32	ישמעו אנשי מצרים, הארץ שממנה העלית...	וְשָׁמְעוּ מִצְרַיִם כִּי הָעֵלִית	יד:יג
33	(הגוים) יאמרו על יושבי הארץ (כנען)	וְאָמְרוּ אֵל יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ	יד:יד
34	פנים אל פנים (כמו שאדם רואה בעיניו את עיני חברו)	עַיִן בְּעַיִן	
35	אם תמית את כולם פתאום ועד מהרה...	וְהִמָּתָה... כְּאִישׁ אֶחָד	יד:טו
36	יתגבר נא כוחך בהיותך ארך-אפים (לסלוח), ה'!	יִגְדַל נָא כֹחַ ה'	יד:יז
37	סולח לעברה במזיד	נִשָּׂא עוֹן	
38	סולח גם לעברה במזיד ובכוונה רעה (מרד)	וּפָשַׁע	יד:יח

מס'י	הביאור	המלה	פרק, פסוק
39	מוחל ופוטר מעונש (את החוזרים בתשובה), ולא מוחל (אם לא...)	וְנִקָּה לֹא יִנְקָה	יד:יח
40	נוקם ומעניש על עוון האבות... גם דור שלישי ודור רביעי	פֶּקֶד עוֹן אָבוֹת... עַל שְׁלִשִׁים וְעַל רְבָעִים	יד:יח
41	סלחת	נְשָׂאתָה	יד:יט
42	אבל	וְאוֹלָם	יד:כא
43	וכל המכעיסים אותי (והמורדים בי) לא יראו אותה	וְכֹל מְנַאֲצֵי לֹא יִרְאוּהָ	יד:כג
44	רוח שונה, מנוגדת לזו של המרגלים	רוּחַ אַחֲרַת	יד:כד
45	מילא רצוני ללכת אחרי	וַיִּמְלֵא אַחֲרַי	יד:כד
46	גורמים לישראל להתלונן עלי	מַלְיָנִים עָלַי	יד:כו
47	גופותיכם	פְּגָרֵיכֶם	יד:כו
48	כל אלה שנמנו לעניינים שונים	וְכֹל פְּקֻדֵיכֶם לְכֹל מִסְפָּרְכֶם	יד:כט
49	נשבעתי	נְשָׂאתִי אֶת יָדִי	יד:ל
50	יילקח בשבי	לְבַבִּי יִהְיֶה	יד:לא
51	נודדים ממקום למקום במדבר (כמו הרועים הנודדים)	רְעִים בְּמִדְבָּר	יד:לב
52	יקבלו את עונש הזנות שלכם (שזניתם, שסרתם מאחרי ה')	וַיִּנְשְׂאוּ אֶת זְנוּתֵיכֶם	יד:לב
53	תכירו ותדעו מה יקרה למי שמסיר לבבו מעלי	וַיִּדְעַתֶּם אֶת תְּנוּאָתִי	יד:לד
54	שהתאספו נגדי בתלונתם	הַנּוֹעֲדִים עָלַי	יד:לה
55	יכלו, ימותו	יִתְמוּ	יד:לה
56	לאמר דברי שקר { מוציא מ(= לבו) דבר שקר } אבל "מביא דבה", אומר דבר אמת שהוא קשה (כמו יוסף על אחיו)	לְהוֹצִיא דָבָה	יד:לו
57	העלייה לראש ההר לא תצליח (כי זה בניגוד לרצון ה')	וְהוּא לֹא תִצְלַח	יד:מא
58	מכיוון ששבתם מאחרי ה' ולא הלכתם אחריו	כִּי עַל בֶּן שִׁבְתֶּם מֵאַחֲרַי ה'	יד:מג
59	התחזקו לעלות	וַיַּעֲפְלוּ לְעֹלֹת	יד:מד

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
60	לא זזו	לא מָשׁוּ	יד:מד
61	העמלקים והכנענים שברו והרגו אותם	וַיִּכְתּוּם	יד:מה

דיני קרבנות (טו: א – לא)

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
62	להפריש קרבן בתור נדר, או שתעשו קרבן בתור נדבה	לְפִלֵּא נֹדֵר או בְּנִדְבָה	טו:ג
63	מעורב	בְּלוּל	טו:ד
64	לכל מספר הבהמות אשר תקריבו	בְּמִסְפָּר אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ	טו:יב
65	כך תקריבו לכל אחד מהם (ולא לכולם ביחד)	בְּכֹה תַעֲשׂוּ לְאֶחָד	
66	את מספר = כמות הסולת, השמן והיין (שנאמרו קודם)	בְּמִסְפָּרם	
67	כמוכם	בְּכֶם	טו:טו
68	ראשיתה של כל עיסה, בצק	רֵאשִׁית עֲרֹסְתֵיכֶם	טו:כ
69	בצק מקמח ומים מעורבים	עֲרֹסְתְּכֶם	
70	תרימו לה' כחלה (חלק מהבצק)	חֲלֵה תְרִימוּ תְרוּמָה	
71	כמו תרומה הניתנת לכהן מן התבואה (שאין לה שיעור)	בְּתְרוּמַת גֶּרֶן	
72	כאשר תהיה שגגה	וְכִי תִשְׁגוּ	טו:כב
73	אם נעלמה המצווה מעיני העדה (בית הדין) והיתה שגגה בדבר	אם מְעִינֵי הָעֵדָה נִעְשְׂתָה לְשִׁגְגָה	טו:כד
74	בגלוי ובמזיד	בְּיַד רָמָה	טו:ל
75	הרי הוא מראה, שהוא יוצא ומתמרד כנגד התורה	אֶת ה' הוּא מְגַדֵּף	
76	זלזל	בָּזָה	טו:לא

המקושים (טו: לב - לו)

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
77	אוסף תבן שהיה מפוזר (מלאכת מעמר בשבת)	מְקַשֵּׁשׁ עֵצִים	טו:לב
78	מקום כליאה זמנית	בְּמִשְׁמֵר	טו:לד
79	לא היה ידוע, לא נאמר בפירוש	כִּי לֹא פִרַשׁ	
80	צריך לרגום אותו (רגום- צווי בלשון מקור, כמו זכור)	רְגֹם	טו:לה

פרשת ציצית (טו: לו - מא)

מס'	הביאור	המלה	פרק פסוק
81	חוטים, נימים דקים היוצאים מ... (למשל מבגד)	צִיצִית	טו:לח
82	חוט של תכלת המקיף את החוטים הלבנים (מתפתל סביבם)	פְּתִיל תְּכֵלֶת	
83	אל תרדפו אחר הרהור הלב ואחר מה שהעיניים חומדות	וְלֹא תִתְּוֹרוּ אַחֲרַי	טו:לט

פְּרֵשֶׁת קָרוֹז

מוזלוקת קורוז (טז:א – יז:ז)

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
1	קורח ושותפיו החליטו במחשבתם לעשות מעשה (לחלוק על משה) וקמו והופיעו לפני משה	וַיִּקַּח קָרַח... וַיִּקְמוּ	טז:א- ב
2	נכבדי העדה (מוֹרְמִים מן העם)	נְשִׂאֵי עֵדָה	טז:ב
3	יועצים (שמביעים דעתם בעניינים חשובים של העדה), חשובי העדה	קְרָאֵי מוֹעֵד	
4	אנשים ששמותיהם ידועים ברבים, מפורסמים	אֲנָשֵׁי שֵׁם	
5	התקהלו, התאספו	וַיִּקְהָלוּ	טז:ג
6	לקחתם לעצמכם יותר מדי גדולה!	רַב לָכֶם	
7	מדוע אתם לוקחים לעצמכם גדולה וכבוד על פני העם?	וּמִדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ	
8	ה' יודיע מי באמת שייך לו, ממונה על ידו	וַיֵּדַע ה' אֶת אֲשֶׁר לוֹ	טז:ה
9	ומי הם הראויים לכהונה הקדושה, להיות קרובים לה'	וְאֵת הַקְּדוֹשׁ וְהַקְּרִיב אֵלָיו	
10	ואלה שה' יבחר בהם - הם יהיו לדורות (ואין לחלוק על כך)	וְאֵת אֲשֶׁר יִבְחַר בּוֹ	
11	האם מעט הוא בעיניכם	הַמְעַט מִכֶּם	טז:ט
12	שהתאספו יחד לריב כנגד ה' (כנגד נבחריו: אהרון ומשה)	הַנִּעְדִים עַל ה'	טז:יא
13	מה פשעו, שאתם מתלוננים עליו	וְאֶהְרֵץ מָה הוּא כִּי תִלְיֵנוּ עָלָיו	
14	תהיה שר עלינו	תִּשְׁתַּרְרַר עָלֵינוּ	
15	מקור להיות שורר, להשתלט	הִשְׁתַּרְרַר	טז:יג

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
16	האם תרצה לנקר עיני היוצאים ממצרים שלא יראו (מה שעשיתם להם)?	הַעֵינִי הָאֲנָשִׁים הָהֵם תִּנְקֶר	טז:יד
17	אל תפנה (פועל מקוצר), אל תקבל	אַל תִּפֶּן	טז:טו
18	אל תפילתם	אַל מִנְחָתֶם	
19	לא נעזרתי אפילו בחמור אחד שלהם	לֹא חֲמֹר וְכוּ	
20	לא עשיתי רע	וְלֹא הִרְעֵתִי	טז:כא
21	הבדילו עצמכם, הרחיקו עצמכם מהעדה	הַבְּדִלוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה	
22	מיד	כָּרַגַע	טז:כב
23	(הרי) אתה ה' מכיר את רוחו של כל אדם (ויודע מי אשם במרד)	אֵלֹהֵי הָרוּחַת לְכֹל בָּשָׂר	
24	פנו, לכו משם	סֹרוּ	טז:כו
25	תמותו	תִּסְפוּ	
26	עומדים	נֹצְבִים	טז:כז
27	שלא מליבי עשיתי את כל זאת	כִּי לֹא מִלְּבִי	טז:כח
28	אם ימותו במיתה רגילה ככל האדם. כמות = כמיתת	אִם כְּמוֹת כֹּל הָאָדָם יִמָּוֶן	טז:כט
29	אם יענשו בעונש (מות) רגיל, שדרכו לבוא על כל אדם	וּפְקַדַת כֹּל הָאָדָם יִפְקַד עֲלֵיהֶם	
30	ואם ה' יעשה תופעה חדשה, חידוש שלא היה מעולם (שהאדמה תפתח את פיה, תבלע ותסגור פיה אחר כך)	וְאִם בְּרִיאָה יִבְרָא ה'	טז:ל
31	תפצה, תפתח	וּפְצָתָהּ	
32	ירדו לקבר כשהם חיים	וַיִּרְדּוּ חַיִּים שְׂאֵלָה	
33	הכעיסו	נֹאֲצוּ	
34	נבקעה, נפתחה	וַתִּבְקַע	טז:לא
35	בלעה אותם (את דתן ואבירם) ואת משפחותיהם	וַתִּבְלַע אֹתָם וְאֶת בְּתִיחֵם	טז:לב
36	נעלמו מעיני העומדים סביבם (כאשר הארץ פתחה פיה ומיד בלעה אותם וסגרה) ומתו גם צאצאיהם	וַיֵּאבְדוּ מִתּוֹךְ הַקְּהָל	טז:לג

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
37	ברחו	נָסוּ	טז:לד
38	ירים (את המחתות) מבין האנשים הנשרפים	וְיָרִם... מִבֵּין הַשָּׂרִפָּה	יז:ב
39	הרחק	זָרָה	
40	כי ה' הקדיש אותן (את המחתות שהקריבו לפניו) כדי שיהיו אות לבני ישראל	כִּי קָדְשׁוּ	
41	אלה החוטאים בנפשותם	הַחֲטָאִים הָאֵלֶּה בְּנַפְשֵׁתָם	יז:ג
42	ירקעו מהם פחים, ירדדו אותם, יעשו אותם שטוחים	וְעָשׂוּ אֹתָם רִקְעֵי פָחִים	
43	יהיו לזכר וסימן ואזהרה לבני ישראל (שלא יקטיר זר קטורת)	וְיִהְיוּ לְאוֹת לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל	
44	רקעו אותם, ציפו בהם	וְיִרְקְעוּם	יז:ד
45	היו נבדלים	יִרְמֹוּ	יז:ה
46	הכעס	הַקֶּצֶף	יז:ו
47	התחילה המגפה	הַחֵל הַנֶּגֶף	
48	כי לכל שבט לוי (כמו לכל שאר השבטים) יהיה רק מטה אחד (ושמו של אהרון עליו)	כִּי מִטֵּה אֶחָד לְרֹאשׁ בֵּית אֲבוֹתָם	יז:יח
49	אשקוט	וְהִשְׁבַּתִּי	יז:כ
50	שלוש פעולות: פריחה, חנטה, והבשלת הפרי	וַיֵּצֵא פָרַח וַיֵּצֵץ צִיץ וַיִּגְמַל שְׂקָדִים	יז:כג
51	לבנים המורדים	לְבָנֵי מְרִי	יז:כה
52	ותסתיים	וּתְכַל	
53	האם חדלנו למות, האם יש תקוה שזה סוף האסונות?	הֲאִם תִּמְנֹוּ לְגֹועַ	יז:כח
54	אתה, אהרון ובניך והלויים בני קהת	אַתָּה וּבְנֶיךָ וּבְיַתְד אַבִּיךָ אֶתְדָּ	יח:א
55	היו אחראים על שמירת הכלים המקודשים ביותר ועליכם להיזהר לא לחלל את המקדש בפריקתו ובהקמתו (בכיסוי הכלים)	תִּשְׂאוּ אֶת עֹון הַמִּקְדָּשׁ	

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
56	רק אתם תעסקו בעבודת הכהונה, ואם לא - תענשו	תִּשְׂאוּ אֶת עֵוֹן כְּהִנְתְּכֶם	יח:א
57	יתחברו, יצטרפו אליך	וַיִּלּוּ עֲלֶיךָ	יח:ב
58	קדש הקדשים הנמצא "מבית", בצד הפנימי של הפרוכת	וּלְמִבֵּית לַפְּרֹכֶת	יח:ז

זולק הכהנים והלויים (יז: זז - לב)

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
59	תפקיד - לשמור על התרומות שלי, שלא ייטמאו	מִשְׁמֶרֶת תְּרוּמָתִי	יח:ח
60	כל מתנות הכהונה מבני ישראל (עשרים וארבע)	לְכָל קֹדֶשׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	
61	לאות, לסימן גדול	לְמִשְׁחָה	
62	מתנה מבשר קרבן, שמניפים אותו (כגון: חזה ושוק בשלמים)	תְּרוּמַת מִתְּנֵם לְכָל תְּנוּפֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	יח:יא
63	כל המובחר שבשמן, יין ותבואה (תרומה גדולה)	כָּל חֵלֶב יִצְהָר... תִּירוֹשׁ וְדִגָּן	יח:יב
64	כל מה שמקדישים ישראל לה'	כָּל חֵרֶם בְּיִשְׂרָאֵל	יח:יד
65	בערך	בְּעֶרְבֶךָ	יח:טז
66	ואת כל החלבים שמסירים מהבהמה תקטיר	וְאֵת חֵלְבֵם תִּקְטִיר	יח:יז
67	ברית עולם (כמו המלח שמתקיים ואינו מתקלקל)	בְּרִית מְלַח עוֹלָם הוּא	יח:יט
68	שכר תמורת עבודתם באוהל מועד	חֶלֶף עֲבֹדְתֶם	יח:כא
69	שלא ישאו בני ישראל חטא ולא ימותו בחטאם זה	לְשֵׂאת חֲטָא לְמוֹת יָמוּתוּ בְּחַטָּאֵם זֶה	יח:כב
70	תרומת מעשר, שהלויים נותנים לכהנים (מתוך המעשר שלהם)	מִמֶּעֶשֶׂר מִן הַמֶּעֶשֶׂר	יח:כז

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
71	אסור לזרים כמו התרומה הנתנת לכהן מהיבול המלא של התירוש הנמצא ביקב (יקב- בור שלפני הגת שהיין יורד לתוכו)	וּכְמֵלֶאָה מִן הַיֵּקֶב	יח:כז
72	מהמשובח שבו	מִכָּל חֵלְבוֹ	יח:כט
73	את התרומה והמעשר שהם קדש (תפרישו)	אֶת מִקְדָּשׁוֹ	
74	לאחר הפרשת תרומת מעשר ייחשבו הפירות כחולין	בְּהִרְמִמְכֶם וְכוּ'	יח:ל
75	התבואה הנשארת (לאחר הפרשת התרומות) תהיה חולין	וְנָחַשְׁבַּ לְלוּיִם כְּתְבוּאָת גֶרְןָּ	

פְּרִשֶׁת זִזְקָת

פְּרָה אֲדוּמָה (פְּרָק י"ט)

מס'י	הביאור	המלה	פרק, פסוק
1	קבוצת דינים מיוחדים בענייני טהרה מטומאת מת	חֻקַּת הַתּוֹרָה	י"ט:ב
2	תמימה באדמומיותה (ששתי שערות שחורות פוסלות בה)	פְּרָה אֲדוּמָה תְּמִימָה	
3	לא נתחללה בעבודת חולין (עול של רכיבה או של עבודה)	אֲשֶׁר לֹא-עָלָה עָלֶיהָ עֹל	
4	כלי – רִתְמָה שמניחים על בהמה	עֹל	
5	מול	נֹכַח	י"ט:ד
6	יזה לכיוון פתח אוהל מועד	וְהָיָה אֵל נֹכַח פְּנֵי אֹהֶל מוֹעֵד	
7	עם פרשה. פרש = צואת הבהמה	עַל פְּרִשָּׁה	י"ט:ה
8	עץ ממשפחת המחטיים, גבוה וחזק	אֲרָז	י"ט:ו
9	צמח ריחני, גדל בר	אֲזוּב	
10	(צמר הצבוע ב-) צבע אדום שמכינים אותו מביצי תולעת	שְׁנֵי תוֹלְעֹת	
11	מי הזאה לטהרת הטמא	מֵי נִדָּה	י"ט:ט
12	למים שמזים אותם על הטמאים	לְמֵי נִדָּה	
13	המים מחטאים, מטהרים והם נחשבים קדושים כקרבת חטאת	חֻטָּאת הוּא	
14	דינים אלה קבועים הם לדורות	חֻקַּת עוֹלָם	י"ט:י
15	יסיר את טומאתו (באפר הפרה)	יִתְחַטָּא	י"ט:יב
16	כיסוי של כלי הקשור אל הכלי על ידי פתיל, חבל	צָמִיד פְּתִיל	י"ט:טו
17	מי שהומת בחרב	חָלַל חָרֵב	י"ט:טז
18	מי מעיין	מֵי־חַיִּים	י"ט:יז

מִי בּוֹרֵיבָה (כ: א - יג)

מס'י	הביאור	המלה	פרק, פסוק
19	הלואי והיינו מתים, כמו שמתו אחינו	וְלוֹ גִּוְעָנוּ בְּגֹעַ אַחֵינוּ	כ:ג
20	במות אחינו	בְּגֹעַ אַחֵינוּ	
21	ובהמותינו	וּבְעֵירָנוּ	כ:ד
22	שמעו בבקשה, הסרבנים (כמו: בני מרי)	שְׁמְעוּ נָא הַמְרִים	כ:י
23	לא גרמתם לעם להאמין בי (בנין הפעיל) - רס"ג	לֹא הֶאֱמַנְתֶּם בִּי	כ:יב

אָדוּם בּוֹנֵעַ בּוֹעֵבֵר (כ: יד - כא)

מס'י	הביאור	המלה	פרק, פסוק
24	היסורים והמצוקות המיגיעים ומעייפים את האדם	תְּלָאָה	כ:יד
25	העיר שבקצה ארצך	עִיר קֶצֶה גְבוּלְךָ	כ:טז
26	הדרך הראשית, דרך הרבים (לא דרך פרטית)	דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ	כ:יז
27	לא נסטה, לא נפנה לימין או לשמאל	לֹא נָטָה יְמִין וּשְׂמֹאל	
28	בדרך צדדית (הסלולה) נעלה	בְּמַסְלָה נַעֲלָה	כ:יט
29	והמקנה שלי	וּמִקְנֵי	כ:כא
30	אתן את מחירם (אשלם בעד השווי שלהם)	וְנָתַתִּי מִכָּרָם	
31	שלא תפסיד בזה דבר	רַק אֵין דָּבָר	
32	מאן, סרב	וַיִּמָּאֵן	כ:כא
33	נטה ישראל מעל אדום וסבב את ארצו	וַיִּטּ יִשְׂרָאֵל מֵעֲלֵיו	

מות אהרון (כ: כב - כט)

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
34	ימות ויכנס לעולם הבא	יֵאָסֵף... אֶל עַמּוּי	כ:כד
35	לא עשיתם כמצוותי	מְרִיתֶם אֶת פִּי	
36	כי מת אהרון	כִּי גֹעַ אֶהְרֵן	כ:כט

המסע מסביב לאדום (כא: א - כ)

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
37	דרך התרים, מי שתרו את הארץ, דרך שהובילה מהדרום להר חברון	דֶרֶךְ הָאֲתָרִים	כא:א
38	שבה, לקח בשבי (פועל מקוצר)	וַיִּשָּׁב	
39	אקדיש את הערים חרם לה'	וְהִחַרַמְתִּי אֶת עָרֵיהֶם	כא:ב
40	נמאס על העם טורח הדרך (הקושי ואורך הדרך)	וַתִּקְצַר נַפְשׁ הָעָם בְּדֶרֶךְ	כא:ד
41	נמאס לנו	וַנִּפְשַׁנוּ קָצָה	כא:ה
42	בלחם הקל (חסרים לנו מיני ירקות ופרות)	בְּלֶחֶם הַקָּלִיל	
43	הנחשים ששורפים בארס שלהם (את הבשר של הנשוח)	הַנְּחָשִׁים הַשֹּׂרְפִים	כא:ו
44	עשה דמות נחש ושים אותו על מוט גבוה שיבלוט	עֲשֵׂה לָךְ שִׁרְיָ וְשִׁים אֹתוֹ עַל נֹס	כא:ח
45	כל מי שנשוח יביט בו וישאר חי	וְהָיָה כָּל הַנְּשׁוּךְ וַרְאָה אֹתוֹ וְחָי	
46	מקום שפך הנחלים	אֲשֶׁר הַנְּחָלִים	כא:טו
47	(הנחל) שפנה בזרימתו במקום מושבה של העיר ער	אֲשֶׁר נָטָה לְשִׁבְתַּת עִיר	
48	שירו לבאר ואמרו לה: עלי ותני מים (לישראל)	עָלִי בְּאֵר עֲנֵנוּ לָהּ	כא:יז
49	כרו, חפרו אותה	כְּרוּהָ	כא:יח

מס'י	הביאור	המלה	פרק, פסוק
50	על ידי מחוקקים	בְּמַחְקָק בְּמִשְׁעֲנֹתָם	כא:יח
51	נשקפה, נראתה על פני מדבר מואב	וְנִשְׁקְפָה עַל פְּנֵי הַיְשִׁימֹן	כא:ב
52	מקום שממה, ללא מים, מדבר יבש	יְשִׁימֹן	

מלוזמות סיוזון ועוג (כא:כא – כב:א)

מס'י	הביאור	המלה	פרק, פסוק
53	לא נפנה	לֹא נָטָה	כא:כב
54	כבש את ארצו	וַיִּירֶשׁ אֶת אֶרְצוֹ	כא:כד
55	כי חזק	כִּי עֹז	
56	בכל הישובים שמסביב לה	וּבְכָל בְּנֵי הָאָרֶץ	כא:כה
57	חכמים שכתבו סיפורי המלחמות הגדולות והשתמשו במשלים ובמליצות	הַמְשָׁלִים	כא:כז
58	תבנה ותשוקם מחורבנה	תִּבְנֶה וְתִשְׁקֶנּוּ	
59	העיר שהיא של סיחון עתה	קְרִית סִיחֹן	
60	מקומות הפולחן, עבודה זרה של ארנון במואב	בְּעֵלֵי בְּמֹת אֲרָנֹן	כא:כח
61	מסר את בניו (המאמינים בו) שיהיו נסים ובורחים במלחמה	נָתַן בְּנָיו פְּלִיטָם	כא:כט
62	ומסר את בנותיו (המאמינות בו) שתהיינה שבויות מלחמה	וּבְנֹתָיו בְּשָׁבִית	
63	ירינו עליהם חצים והכנענו את המלוכה שלהם	וַיִּנְרָם	
64	כל האזור מחשבון עד דיבון אבד	אֲבָד חֶשְׁבֹן עַד דִּיבֹן	כא:ל
65	עשינו אותה שממה עד לנופח (ונשים: שורש – ש.מ.מ.)	וַיַּשְׁמֵם עַד נֹפֶחַ	
66	כבשו את הישובים, הכפרים הסמוכים לה	וַיִּלְכְּדוּ בְּנֵי הָאָרֶץ	כא:לב
67	עד שלא השאירו לו אף ניצול מהמלחמה	עַד בְּלֹא הַשְׁאִיר לוֹ שְׂרִיד	כא:לה

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
68	אזור הערבה - מישור של מואב (ליד הירדן)	עֲרֻבוֹת מוֹאָב	כב:א

פָּרֵשֶׁת בַּלֶּק

בלק שולח אל בלעם (כב: ב - כ)

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
1	פחד	וַיִּגַר	כב:ג
2	קץ, מאס בחייו	וַיִּקְצַץ	
3	יאכלו ויבערו עד היסוד, לגמרי	וַיִּלְחֲכוּ	כב:ד
4	כמו שהשור משחית ומכלה את כל ירק השדה	כַּלְחַף הַשּׂוֹר	
5	אל העיר פתור	פְּתוּרָה	כב:ה
6	מראה הארץ	עֵין הָאָרֶץ	
7	בבקשה, לך וקלל לי	לְכֵה נָא אֲרֵה לִי	כב:ו
8	יקולל (משורש א.ר.ר.)	יִוָּאֵר	
9	ומכשיר קוסמים אתם	וּקְסָמִים בְּיָדָם	כב:ז
10	לך קלל לי אותו	לְכֵה קְבֵה לִי אֹתוֹ	כב:יא
11	אל תקלל את העם	לֹא תֵאָדָר אֶת הָעָם	כב:יב
12	שבו במקום הזה	שְׁבוּ נָא בְּזֵה	כב:יט

האתון (כב: כא - לה)

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
13	חבש, קשר את האוכף לאתון	וַיַּחְבֹּשׁ אֶת אֶתְנֹוֹ	כב:כא
14	עמד למכשול בדרכו	וַיִּתְיַצֵּב... לְשִׁטְן לֹוֹ	כב:כב
15	נטתה, הלכה הצדה	וַתֵּט	כב:כג
16	שביל	מִשְׁעוֹל	כב:כד
17	שלוש פעמים	שְׁלֹשׁ רַגְלִים	כב:כח

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
18	שחקת, לעגת עלי	כִּי הִתְעַלְלֶתָ בִּי	כב:כט
19	מימי נעורֶיךָ	מֵעוֹדֶיךָ	כב:ל
20	האם הייתי מורגלת, רגילה, לעשות כך בעבר?	הֲהִסְפֵּן הִסְפַּנְתִּי	
21	ה' גילה, פקח את עיניו לראות	וַיַּגֵּל ה' אֶת עֵינַי בְּלֹעַם	כב:לא
22	הדרך הרי היתה מעוותת, לא ישרה, בגללי!	כִּי יָרַט הַדֶּרֶךְ לְנַגְדִּי	כב:לב
23	אך, אבל	אָפֶס	כב:לה

משלי בלעם (כב:לו – כד:כה)

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
24	מקום גבוה, מקום פולחן של עבודה זרה של האליל בעל.	בָּמֹת בָּעַל	כב:מא
25	אולי יתגלה ה' אלי (לשון מקרה - לא נבואה ממש).	אוֹלַי יִקְרָה ה' לְקִרְאַתִּי	כג:ג
26	הלך אל מקום גבוה וקרח (לצפות מלמעלה).	וַיֵּלֶךְ שָׁפִי	
27	נקרה, נתגלה	וַיִּקְרַח	כג:ד
28	לימד אותו היטב, שיהיו הדברים בפיו ולא ישכח ולא יפיל מהם דבר	וַיִּשֶׂם ה' דָּבָר בְּפִי בְּלֹעַם	כג:ה
29	בלק הוביל אותי (על ידי שליחיו) מארם נהריים (פתור)	מִן אֲרָם יִנְחֵנִי בְּלֶק	כג:ז
30	מן ההרים שבמזרח	מֵהַרְרֵי קָדֶם	
31	תגרום שיהיה זעם, כעס על ישראל (מה')	וּלְכֹה זַעֲמָה יִשְׂרָאֵל	
32	איך אקלל אותם	מָה אֶקְבֹּ	כג:ח
33	לא קלל	לֹא קִבֵּה	
34	אקלל בזעם, בכעס	אֶזְעַם	

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
35	אני רואה אותו מראש ההרים	כִּי מֵרֵאשׁ צְרִים אֶרְאֶנּוּ	כג:ט
36	אני רואה אותו	אֲשׁוּרֵנוּ	
37	העם שוכן בדד, לבדו	הֵן עַם לְבַדָּד יִשְׁכֵּן	
38	אינו נחשב כאחד העמים, אלא חשוב יותר מהם (ברוחניות)	וּבְגוֹיִם לֹא יִתְחַשֵּׁב	כג:י
39	האם ניתן לספור זרע ישראל הנמשל לעפר?!?	מִי מִנְהָ עֵפֶר יַעֲקֹב... רִבְעֵ יִשְׂרָאֵל	
40	הלואי ואמות במוות כמו הישרים שבעם ישראל (שהם נוחלי גן עדן ואינם בני גיהנום ואבדון)	תָּמַת נַפְשֵׁי מוֹת יִשְׂרָיִם	
41	וקלל לי אותו משם	וְקָבְנוּ לִי מִשָּׁם	כג:יג
42	ואני איראה שם לפני ה' (דרך מקרה)	וְאֲנֹכִי אֶקְרָה בָּהּ	כג:טו
43	והנה הוא	וְהֵנּוּ	כג:יז
44	הקשב אלי בן ציפור	הֲאֵזִינָה עֲדֵי בְנוֹ צִפּוֹר	כג:יח
45	האל אינו אדם שמשקר	לֹא אִישׁ אֵל וְיִכְזֹב	כג:יט
46	ואינו כבני אדם שמתחרט, ולא מקיים דבריו והבטחתו. האם אמר ולא קיים!?	וּבֶן אָדָם וְיִתְנַחֵם הֵהוּא אָמַר וְלֹא יַעֲשֶׂה	
47	הנה ברכות קיבלתי לברך, ולא אוכל להשיב אותן (לבטל אותן)	הִנֵּה בִרְךָ לְקַחְתִּי וּבִרְךָ וְלֹא אֲשִׁיבָנָהּ	כג:כ
48	(ה') לא ראה בישראל שקר ומרמה, ולא דבר שיכעיסו	לֹא הִבִּיט אֵוֶן... עֲמַל בְּיִשְׂרָאֵל	כג:כא
49	תרועת שמחה של העם במלך, בה'	וּתְרוּעַת מְלֶךְ בּוֹ	כג:כב
50	לה' תוקף ועצמה כמו החוזק של הראם משאר הבהמות (הראם - שור הבר, שקרניו גבוהות וחזקות)	כְּתוֹעֶפֶת רָאֵם לוֹ	
51	אין כוח בקסמים להרע או להיטיב, להזיק או להועיל לישראל	כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב	כג:כג
52	אין צורך בניחוש ולא בקסם	וְלֹא קָסָם	
53	בכל זמן ייאמר לעם ישראל מה ה' פעל בהם (שהם תחת השגחת ה' וגזרותיו ולא תחת קסם)	כָּעַת יֹאמַר... מַה פָּעַל אֵל	

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
54	גם לא תקלל אותו	גַם קָב לֹא תִקְבְּנֻ	כג:כה
55	ותקלל אותו עבורי	וְקִבַּתּוּ לִי	כג:כז
56	הנראה	הַנִּשְׁקָף	כג:כח
57	לא ניסה עוד להשתמש בקסמים לקלל	וְלֹא הִלֵּךְ... לְקִרְאֵת נְחָשִׁים	
58	שם פניו לכוון המדבר (שם מחנה ישראל)	וַיִּשֶׁת אֶל הַמְדַבֵּר פָּנָיו	כד:א
59	בן בעור (ההטיה של בן-בנו מאפיוני השירה)	בְּנוּ בְעוֹר	
60	דבר נבואה של הגבר שעינו פתוחה, גלויה (רואה נבואה)	וַיִּנְאֵם הַגִּבֹּר שְׁתֵּם הָעֵינַן	כד:ג
61	נופל מכח הנבואה אבל עינו גלויות	נָפַל וּגְלוּי עֵינָיִם	כד:ד
62	אהלי ישראל הם כמו הנחלים המתארכים ומתפשטים	כְּנַחְלִים נִשְׂוִי	
63	כמו גנים הנמצאים על מוצאי מים - ליד נהר	כְּגִנֹת עָלֵי נְהָר	כד:ו
64	כמו עצי אהלים (עצי בושם), שנטע ה'	כְּאֵהָלִים נִטְעֵ ה'	
65	ענפיו יהיו רוויים מים	יֵזֶל מֵיִם מְדֻלָּו	
66	זרעו שתול (זרוע) במקום עשיר במים (ולכן יצמח יפה)	וַיִּזְרְעוּ בְּמַיִם רַבִּים	כד:ז
67	מלך ישראל יגבר על אגג (מלך עמלק)	וַיִּרֶם מֵאַגַּג מֶלֶכּוֹ	
68	תתנשא, תהיה מכובדת המלכות שלו	וַתִּנְשֵׂא מַלְכָּתוֹ	
69	(עם ישראל) יאכל גויים (ינצח), שהם אויביו (כאריה האוכל טרף)	יֵאכַל גּוֹיִם צָרָיו	
70	ישבור עצמותיהם	וְעִצְמֹתֵיהֶם יִגְרֶם	כד:ח
71	כל חץ מחיצו יכה ויפצע (את אויביו)	וְחִצָּיו יִמְחֹץ	
72	טפח בכף ידיו לצער ואכזבה	וַיִּסְפַּק אֶת כַּפָּיו	כד:י
73	אגיד לך העצה אשר יעץ (גזר) ה' (שעם ישראל יעשה לעמך, למואב, באחרית הימים = נבואה)	לְכֹה אֵיעֲצֶךָ	כד:ד

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
74	אראנו	אַשׁוּרְנוּ	
75	כוכב ידרוך, יעלה מיעקב (המשיח שיקבץ נדחי ישראל מכל קצוות הארץ)	דָּרָךְ כּוֹכֵב מִיַּעֲקֹב	כד:יז
76	תקום מלכות, ממשלה בישראל	וְקָם שִׁבְט מִיִּשְׂרָאֵל	
77	יכה את קצות מואב	וּמַחֵץ פְּאַתֵי מוֹאָב	
78	ויהרוס את בני שת	וְקָרַקַר כָּל בְּנֵי שֵׁת	
79	אדום יפול ויושמד (ביד המשיח של עם ישראל)	וְהָיָה אֲדוֹם יִרְשָׁה	כד:יח
80	יקום רודה, מושל מיעקב	וְיָרֵךְ מִיַּעֲקֹב	
81	ישמיד שלא יהיה ניצול מכל עיר שבעולם	וְהָאֲבִיד שָׁרִיד מֵעִיר	כד:יט
82	עמלק נחשב לראש העמים, שהיו גיבורים ואנשי חיל במלחמה	רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמֹלֵק	כד:כ
83	סופו מוכן לאבדון	וְאַחֲרֵיתוֹ עֲדֵי אֲבָד	
84	מקום מושבך חזק	אֵיתָן מוֹשְׁבֶךָ	
85	והקן, המושב שלך נמצא בסלע, מקום חזק, מוגן	וְשִׁים בְּסֻלַּע קִנָּךְ	כד:כא
86	אבל הוא עלול ליהרס	כִּי אִם יִהְיֶה לְבָעַר קִיָּן	כד:כב
87	עד שאשור תוליד אותך בשבי	עַד מָה אֲשׁוּר תִּשְׁבֶּךָ	
88	אוי, מי יוכל לחיות כשהא'ל ישים גזרות אלה	אֹי מִי יַחֲיֶה מִשְׁמוֹ אֵל	כד:כג
89	בני אשור יקחו שלל מכתים	וְצִים מִיַּד בְּתִים	
90	ובני אשור יענו את בני עמם וגם את בני עבר	וְעֲנוּ אֲשׁוּר וְעֲנוּ עִבְר	כד:כד
91	וגם הוא סופו לאבדון	וְגַם הוּא עֲדֵי אֲבָד	

* עיין בסוף החוברת - ביאור נרחב משלי בלעם - נספח

קנאת פנזוס (פרק כה)

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
92	התחילו העם לזנות עם בנות מואב	וַיַּחַל הָעָם לְזָנוֹת אֶל בָּנוֹת מוֹאָב	כה:א
93	העם התחברו ונדבקו לאליל מואב - בעל פעור	וַיִּצְמַד יִשְׂרָאֵל לְבַעַל פְּעוֹר	כה:ג
94	קח את המנהיגים שישפטו (את העובדים לפעור)	קַח אֶת כָּל רְאִשֵׁי הָעָם	כה:ד
95	(הרוג אותם בסקילה, כעונשם של עובדי ע"ז ואח"כ) תלה אותם	וְהוֹקַע אֹתָם	
96	לעין כל, בפרהסיא	נֶגְדַת הַשָּׁמַשׁ	
97	יפסק הרוגז של ה'	וַיֵּשֶׁב חֲרוֹן אַף ה'	
98	חנית ארוכה לדקור	רֶמַח	כה:ז
99	אוהל	קֶבֶה	כה:ח

פַּרְשַׁת פִּינּוּזָס

קנאת פּוּזָס (פרק כה)

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
1	הרגיע את כעסי	הָשִׁיב אֶת חַמְתִּי	כה:יא
2	בכך שנקם את נקמתי שהייתי צריך להעניש את החוטאים	בְּקִנְאוֹ אֶת קִנְאָתִי	
3	אני נותן לו את בריתי - ברית שלום	הִנְנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם	כה:יב
4	הכהונה מובטחת לו ולזרעו אחריו	בְּרִית כְּהֻנָּת עוֹלָם	כה:יג
5	היו (לשון צווי) אויבים למדיינים	צָרֹר אֶת הַמְדִינִים	כה:יד
6	במזימות שלהם שזממו נגדכם, במחשבות הרעות שלהם	בְּנִכְלִיהֶם אֲשֶׁר נָכְלוּ לָכֶם	כה:יח

הפקודים (כו:א – כו:יא)

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
7	סיפרו את האנשים	שָׂאוּ אֶת רֹאשׁ	כו:ב
8	לפי משפחת האב	לְבֵית אֲבֹתָם	
9	הנקראים לאסיפות החשובות	קְרוּאֵי (קְרִיאֵי) הָעֵדָה	כו:ט
10	רבו	הָצוּ	
11	כאשר הצו, רבו	בְּהִצָּתָם	
12	היו לאות	וַיְהִיו לָנֶס	כו:י
13	למשפחה הגדולה יותר שבשבט תתן נחלה גדולה יותר	לְרַב תְּרֻבָּה נַחֲלָתוֹ	כו:נד
14	לפי מספר פקודיו (אנשיו)	לְפִי פְקֻדָּיו	
15	למה ימעט שם אבינו	לְמָה יִגְרַע שֵׁם אֲבִינוּ	כו:ד

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
16	אמת בנות צלפחד ואומרות	בְּנֹת צִלְפַּחַד דְּבָרָת	כו:ז
17	לדינים קבועים	לְחֻקַּת מִשְׁפָּט	כו:יא

בינוני יהושע (כו: יב - כג)

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
18	בגלל שסרבתם	כְּאֲשֶׁר מְרִיתֶם	כו:יד
19	ימנה ה' מנהיג על העם	יִפְקֹד ה'... אִישׁ עַל הָעֵדָה	כו:טז
20	שיצא ויבא לפני העם בזמן מלחמה	אֲשֶׁר יֵצֵא לְפָנֵיהֶם	כו:יז
21	בניין הפעיל - יוציאם ויביאם בענייני מלחמה על ידי <u>אחרים</u> (אבן עזרא)	וְאֲשֶׁר יוֹצִיאֵם וְאֲשֶׁר יְבִיאֵם	
22	מנה אותו	וְצִוִּיתָה אֹתוֹ	כו:יט
23	חלוק, תן לו (ליהושע) כבוד (וכך בני ישראל יראו ויכבדו את יהושע וייראו ממנו)	וְנָתַתָּה מֵהוֹדֶךָ עָלָיו	כו:כ
24	הכהן הגדול ישאל למנהיג באורים ותומים	וְשָׁאֵל לוֹ בְּמִשְׁפַּט הָאוּרִים	כו:כא
25	על פי משפט האורים	עַל פִּי יֵצְאוּ וְעַל פִּי יָבֹאוּ	

התמיד ומוספי המועדים (כוזא - ל:א)

מס'ו	הביאור	המלה	פרק פסוק
26	קרבנו שהוא לחם (מאכל, בשר, הנשרף על גבי המזבח)	את קרבני לחמי לאשי	כתב:
27	בשעה הקבועה	במועדו	
28	כמות השווה ל- 2.5 ק"ג בערך	ועשירית האיפה סלת	כתה:
29	שמן זיתים שכתשו אותם להוציא השמן שלהם	שמן כתית	
30	כמות היין שמנסכים על המזבח (שוה ל- 1 ליטר בערך)	רביעת ההין	
31	והנסך שלו, היין שמנסכים לקרבן	ונסכו	כתז:
32	היין יתנסך בקודש בכלי שרת (וממנו על המזבח)	בקדש הסך נסך שכר	
33	הזמן ביום לאחר שעברו שש שעות וחצי של היום (שעות זמניות) עד סוף היום = מהזמן שהשמש נוטה למערב	בין הערבים	כתח:
34	מדי שבת בשבתו (יש להקריב מוסף השבת)	עלת שבת בשבתו	כתז:
35	בנוסף לעולת התמיד	על עלת התמיד	
36	כמות סולת של שלשה עשרונים (עשרון = 2.5 ק"ג בערך)	ושלשה עשרנים וכו'	כת:יב
37	כמות סולת של שני עשרונים	ושני עשרנים וכו'	
38	לכל כבש כמות עשרון אחד	ועשרן עשרון	כת:יג
39	כמות נסכי היין - חצי היין לפר (כ- 2 ליטר)	ונסביהם חצי ההין	כת:יד
40	יום שכולם נקראים ונאספים לקדש אותו בתפילה והלל	מקרא קדש	כת:כה
41	מלאכה (כמו זריעה וכו') אסורה, אך לאוכל נפש מותר	כל מלאכת עבודה לא תעשו	
42	כשתקריבו שתי הלחם מהחיטים (בשבועות)	בהקריבכם מנחה חדשה	כת:כו

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
43	בחודש תשרי	בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי	כט:א
44	ביום הראשון (ראש השנה)	בַּאֶחָד לַחֹדֶשׁ	
45	שעיר החטאת הנעשה בפנים (שעלה עליו הגורל לה')	חַטָּאת הַכֹּפְרִים	כט:יא
46	לפי המשפט, הדין הקבוע לקרבן מסוג זה (פר/איל/כבש)	כַּמִּשְׁפָּט	כט:יח
47	יום שעם ישראל מתעכב לחגוג יום נוסף יחד (לאחר תום חג הסוכות - שמיני עצרת)	עֲצֵרֶת	כט:לה
48	אלה קורבנות חובה שעליכם להביא	אֵלֶּה תַעֲשׂוּ	כט:לט
49	בחגים שלכם	בְּמוֹעֲדֵיכֶם	
50	חוץ מהקורבנות שהתחייבתם להביא	לְבַד מִנְדְרֵיכֶם	
51	קורבנות שהתנדבתם להביא	וְנִדְבַתִּיכֶם	

פְּרָשֶׁת מִטּוֹת

הַפֶּרֶת נִדְרִים (ל: ב - יז)

מס'י	הביאור	המלה	פרק, פסוק
1	התחייבות של אדם בלשון "הרי עלי..." לעשות או שלא לעשות דבר לגבי חפץ מסוים, והחפץ נעשה על ידי כך לדבר האסור לו	נֶדֶר	
2	התחייבות בלשון המיוחדת לכך - לעשות או שלא לעשות פעולה מסוימת - ואז האדם עצמו מנוע (אינו יכול) לעשות או לא לעשות זאת	שְׁבֻעָה	ל:ג
3	לאסור איסור על עצמו	לְאַסֹּר אֶסֶר עַל נַפְשׁוֹ	
4	לא יחלל את דברו	לֹא יַחַלֵּל דְּבָרוֹ	
5	נערה שהיא ברשות אביה (לא נתארסה ולא נישאה לאיש)	וְאִשָּׁה... בְּבֵית אָבִיהָ בְּנִעֻרֶיהָ	ל:ד
6	נשבעה בשבועה לאסור על עצמה	וְאִסְרָהּ אֶסֶר	
7	אביה שתק	וְהִחְרִישׁ לָהּ אָבִיהָ	ל:ה
8	אם אביה ימנע אותה	וְאִם הִנִּיא אָבִיהָ אֹתָהּ	ל:ו
9	נערה שנתארסה לאיש, ונדרה נדרים בבית אביה (בעלה משתתף עם אביה בהפרת נדריה)	וְאִם הָיוּ תְהִיָּה לְאִישׁ וַיִּנְדְּרֶיהָ עָלֶיהָ	ל:ז
10	ההתחייבות שלה, שביטאה בלשון שבועה	אוּ מִבְטָא שְׁפָתֶיהָ	
11	ימנע, יאמר שהוא מבטל את הנדר או השבועה	יָנִיא אוֹתָהּ	ל:ט
12	יתקיים, יחייב אותה	יָקוּם עָלֶיהָ	ל:י
13	אם היא נדרה כשנישאה לאיש (ברשות בעלה)	וְאִם בֵּית אִישָׁה נִדְרָהּ	ל:יא

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
14	לא מנע, לא הפר	לֹא הִנִּיא אֶתָּה	ל:יב
15	יתקיימו, יחייבו אותה	וְקִמּוּ כָּל נְדָרֶיהָ	
16	(נדר) לאסור דבר שיש בו עינוי לגוף	לְעֵנֶת נַפְשׁ	ל:יד
17	האיש שלה, בעלה יקיים על ידי הסכמתו	אִישָׁהּ יְקִימֶנּוּ	
18	במשך כל היום עד חשכה	מִיּוֹם אֶל יוֹם	ל:טו
19	קיים אותם במה ששתק	הַקִּיִּם אֶתֶם	
20	הנדר יתקיים, כיון שהוא שתק ולא הפר	הַקִּיִּם אֶתֶם כִּי הִחַרְשׁ לָהּ	
21	העונש יהיה עליו (על הבעל) (כיון שהוא שמע את נדרה ולא הפר אותו ביום שמעו ורק לאחר זמן מאז "יום שמעו" הפר ואמר לה, והיא שוגגת, שאינה יודעת שאינו ביום שמעו)	וְנָשָׂא אֶת עוֹנָהּ	ל:טז

מלזזמת מדין (פרק כ"א)

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
22	היו מוכנים למלחמה	הִחַלְצוּ מֵאֶתְכֶם	ל:אג
23	יעלו על מדין למלחמה	וַיְהִיוּ עַל מְדִיָּן	
24	נמסרו, ניתנו מאלפי ישראל (לאחר בחירה)	וַיִּמְסְרוּ מֵאֲלֵפֵי יִשְׂרָאֵל	ל:א:ה
25	אנשים שחגרו חרבם לצאת לצבא	חַלּוּצֵי צֶבֶא	ל:א:ו
26	הארון או הציץ	כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ	
27	התאספו לעלות למלחמה ולצור על מדין	וַיִּצְבְּאוּ עַל מְדִיָּן	ל:א:ז
28	את כל רכושם (פרט לבעלי חיים) לקחו שלל	וְאֶת כָּל חֵילָם בָּזְזוּ	ל:א:ט
29	ישובי אוהלים שלהם, המוקפים גדר של אבנים	טִירְתָּם	ל:א:י
30	בעלי חיים, בהמות שלוקחים אותם ממקום למקום	מִלְקוֹחַ	

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
31	הממונים על החיל, הצבא	פְּקוּדֵי הַחֵיל	לא:יד
32	איך עלה בדעתכם להחיות כל נקבה!?	הַחַיִּיתֶם כָּל נִקְבָּה	לא:טו
33	הרי הן היו למכשול, לתקלה לעם ישראל...	הֲזֵן הִנֵּה הָיוּ לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל	לא:טז
34	מי שנוגע באדם מת	נִגַּע בַּחֲלָל	לא:יט
35	טיטהרו (פועל עומד)	תִּתְחַטְּאוּ	
36	אלה מהשבויים שיתגירו	שְׂבִיכֶם	
37	בגד עשוי משער עיזים	וְכָל מַעֲשֵׂה עִזִּים	לא:כ
38	תטהרו (פועל יוצא)	תִּתְחַטְּאוּ	
39	כל הכלים שבישלו בהם המדינים (על גבי האש) דברים אסורים	כָּל דְּבַר אֲשֶׁר יִבֹּא בָאֵשׁ	לא:כג
40	תכשירו אותם לפי שימושם: כלי שהשתמשו בו בחמין - יגעילו בחמין, אם תשמישו על ידי צלי - יכשירו על ידי ליבון באש	תַּעֲבִירוּ בָאֵשׁ וְטָהַר	
41	אך יש לחטא אותם גם במי אפר של פרה אדומה (לטהרם מטומאת מת)	אֲךְ בְּמֵי נֹדֶה יִתְחַטְּא	
42	כלי שתשמישו בצונן, ולא באש	וְכָל אֲשֶׁר לֹא יִבֹּא בָאֵשׁ	
43	תשטפו ותשפשו יפה את הכלי להסיר חלודה שנדבקה בו מהאיסור - כדי להכשירו ואחר כך צריך להטבילו (לטהרו מטומאת מת)	תַּעֲבִירוּ בַמַּיִם	
44	תטהרו במקוה את בגדיכם	וְכַבְּסֶתֶם בַּגְּדֵיכֶם	
45	מנה, ספור	שָׂא אֶת רֹאשׁ	
46	מה שנלקח בשבי (בני אדם ובעלי חיים)	מִלְּקוֹחַ הַשְּׂבִי	לא:כו
47	הנשיאים	אֲבוֹת הָעֵדָה	
48	החיילים שנלחמו במלחמה	תַּפְּשֵׁי הַמִּלְחָמָה	לא:כז
49	תפריש חלק קצוב בתור מס. מכס - סכום קצוב	וְהִרְמַת מְכָס	לא:כח
50	לקוח מתוך...	אָחַז מִן...	לא:ל

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
51	נוסף על הבזה (על הזהב, על הכסף וכו')	יֵתֵר הַבִּז	לא:לב
52	שלקחו שלל	אֲשֶׁר בָּזְזוּ	
53	והמכס, החלק הקצוב שלהם	וּמִכְסָם	לא:לח
54	ואף איש לא חסר מאיתנו	וְלֹא נִפְקַד מִמֶּנּוּ אִישׁ	לא:מט
55	תכשיט על הרגל (מלשון צעד)	אֶצְעָדָה	
56	טבעת על הזרוע	צָמִיד	
57	על האצבע	טִבְעַת	לא:ג
58	תכשיט על האוזן	עֲגִיל	
59	תכשיט על הצוואר	כוֹמֵז	
60	כלים הראויים לשימוש (לא שבורים)	כֹּל כְּלֵי מַעֲשֵׂה	לא:נא

בני גד ובני ראובן (פרק כ"ב)

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
61	מקום מרעה לצאן ולבקר	מְקוֹם מִקְנֵה	לב:א
62	ולעבדיך יש מקנה	וְלְעַבְדֶיךָ מִקְנֵה	לב:ד
63	לנחלה	לְאַחֲזָה	לב:ה
64	למה תמנעו את בני ישראל (מלהכנס לארץ, בכך שתכניסו פחד בליבם שלא לעבור את הירדן)	וְלִמָּה תִנְיִאוּן אֶת לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	לב:ז
65	מנעו, עכבו את ישראל מלרצות להכנס לארץ	וַיִּנְיִאוּ אֶת לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	לב:ט
66	לא עשו רצוני (התחילו ולא השלימו. למלא אחרי ה' – להיות נאמן לה' בכל דבריו)	כִּי לֹא מָלְאוּ אַחֲרַי	לב:יא
67	היו נאמנים לי וקיימו את רצוני	כִּי מָלְאוּ אַחֲרַי ה'	לב:יב
68	טלטל אותם, גרם שינדדו במדבר, בלא מנוחה	וַיִּנְעַם בַּמִּדְבָּר	לב:יג

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
69	גידול, דור של אנשים חוטאים	תַּרְבוֹת אַנְשִׁים חַטָּאִים	לב:יד
70	להוסיף עוד	לְסַפּוֹת עוֹד	
71	אם לא תלכו אחר רצונו (של ה') ותעשו רצונו; כמו לא למלא אחרי ה'	כִּי תִשׁוּבֵן מֵאַחֲרָיו	לב:טו
72	(ה') יוסיף להשאיר את העם נודדים במדבר	וְיִסֵּף עוֹד לְהַנְחִיחוֹ בַּמִּדְבָּר	
73	תגרמו השחתה, הרס וקלקול לעם	וְשַׁחַתְתֶּם לְכָל הָעָם הַזֶּה	
74	שטחים המוקפים בגדר אבנים לצאן (ללינה או לימות הגשמים)	גְּדֵרֹת צֹאן	לב:טז
75	נחגור חלצינו במהירות, נזדרז להתקדם לפניהם ראשונים	נַחְלֹץ חַשְׁמִים	לב:יז
76	עד שישבו במקומם, בעבר הירדן המערבי	עַד אֲשֶׁר אִם הִבִּיאֲנֶם אֶל מְקוֹמָם	
77	בערים הבצורות שנבנה בשבילם	בְּעָרֵי הַמִּבְצָר	לב:יט
78	כי ארץ זו היא הראויה להיות נחלתנו (שהיא ארץ מקנה, ולנו מקנה רב מכולם)	כִּי בָאָה נַחֲלֹתְנוּ אֵלֵינוּ	
79	אם תצאו למלחמה	אִם תַּחֲלֹצוּ	לב:כ
80	מי שיוצא למלחמה כשהנשק שלו חגור עליו	חֲלוּץ	לב:כא
81	עד שהוא (ה') ישמיד את האויבים	עַד הִזְרִישׁוּ אֶת אֹיְבָיו מִפְּנֵיו	
82	ואחר כך תחזרו	וְאַחַר תִּשְׁבוּ	לב:כב
83	תהיו בלי חטא כלפי ה' וכלפי ישראל	וְהֵייתֶם נְקִיִּם מֵה' וּמִיִּשְׂרָאֵל	
84	שתשיג אתכם, שתקרה לכם	אֲשֶׁר תִּמְצָא אֶתְכֶם	לב:כג
85	יאחזו, יתנחלו	וְנִאחְזוּ	לב:ל
86	יקבלו אחוזת נחלה בתוכם בכנען (ולא בארץ ישראל המזרחית)	וְנִאחְזוּ בְּתוֹכְכֶם בְּאַרְץ כְּנַעַן	

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
87	לא רק את הערים, אלא גם את אדמות המרעה שבגבולות הערים מסביב (נתן להם משה)	הָאָרֶץ לְעָרֶיהָ בְּגִבְלוֹת	לב: לג
88	הוחלפו שמותיהן (שהיו קודם שמות של אלילים)	מוֹסַבַּת שֵׁם	לב: לח
89	הוריש, גרש את האמורי	וַיֹּרֶשׂ אֶת הָאֱמֹרִי	לב: לט
90	לכד, כבש את הכפרים שלהם	וַיִּלְכְּדוּ אֶת חֲזֵיתֵיהֶם	לב: מא
91	מלשון חיה - מקומות, כפרים של מחיה	חֲזֵית יָאִיר	

פְּרֻשֵׁת בְּמִסְעֵי

המסעות ממצרים עד ערבות מואב (לג: א - מט)

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
1	כל הקורות אותם במסעים שלהם וביציאתם	מוֹצְאֵיהֶם לְמַסְעֵיהֶם	לג:ב
2	קוברים מתים רבים	מְקַבְּרִים	לג:ד
3	ה' הביא עליהם עונש של משפט	עֲשָׂה ה' שְׁפָטִים	

נזולת ארץ כנען (לג:ז - לד:כט)

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
4	כאשר אתם עוברים	כִּי אַתֶּם עֹבְרִים	לג:נא
5	תורישו, תגרשו	וְהוֹרִשְׁתֶּם	לג:נב
6	צורות של אלילים	מִשְׁבִּיתֶם	
7	צלמים יצוקים של אלילים	צִלְמֵי מַסְכֹּתֶם	
8	מזבחות או אבנים של עבודה זרה	בְּמוֹתֶם	
9	תורישו, תכבשו ותשבו בארץ	וְהוֹרִשְׁתֶּם... וְיִשְׁבְּתֶם	לג:נג
10	לפי המטות, השבטים	לְמַטּוֹת אֲבֹתֵיכֶם	לג:נד
11	אם לא תגרשו (או לא תכבשו)	וְאִם לֹא תוֹרִישׁוּ	לג:נה
12	לקוצים בעיניכם (שיגרמו לכם מכשול ויטעו אתכם)	לְשִׁבִים בְּעֵינֵיכֶם	
13	לקוצים דוקרים ומכאיבים בצדדים שלכם	וְלְצִנִּינִם בְּצַדֵּיכֶם	
14	יהיו לכם לצוררים, אויבים	וְצָרְרוּ אֶתְכֶם	
15	חשבתי ורציתי (לעשות)	דְּמִיתִי	לג:נו
16	צד דרום	פְּאֵת נָגֵב	לד:ג

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
17	הגבול יפנה, ישנה כיוון של סיבוב	וְנָסַב לְכֶם הַגְּבוּל	לד:ד
18	קצות הגבול יהיו	וְהָיוּ תוֹצְאֹתָיו	
19	תסמנו לכם	תִּתְּאוּ לְכֶם	לד:ז
20	(תתאו), תסמנו	וְהִתְּאוּיֹתֶם לְכֶם	לד:י
21	(הגבול) ישפסף ויגע ב"גבו" של ים כינרת	וּמָחָה עַל כְּתָף יָם כִּינֶרֶת	לד:יא
22	להושיב את בני ישראל בנחלה	לְנַחַל אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	לד:כט

ערי לוויים וערי מוקלט (פרק לה)

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
23	ערים למגורים	עָרִים לְשִׁבְת	לה:ב
24	מקום מרעה (אליו "מגרשים" את המקנה מן הרפת או הדיר)	וּמִגְרֵשׁ לְעָרִים	
25	לכל חיותם, לכל צרכיהם	וּלְכָל חַיֹּתָם	לה:ג
26	תמדדו	וּמִדְדֹתֶם	לה:ה
27	באמצע	בְּתוֹךְ	
28	מגרש - מקום פנוי, לא בנוי	מִגְרָשֵׁי	
29	ערים שישמשו מפלט (מקלט - לשון תפיסה וסגירה)	עָרֵי הַמִּקְלָט	לה:ו
30	תזמנו, תכינו לכם... ערי מקלט	וְהִקְרִיתֶם לְכֶם... עָרֵי מִקְלָט	לה:יא
31	הגנה בגלל הגואל (הקרוב של הנרצח - כל הראוי לירושה)	לְמִקְלָט מִגֹּאֵל	לה:יב
32	באבן שהיא כמלוא יד ויש בה כדי להמית (לא אבן קטנה)	בְּאֶבֶן יָד	לה:יז
33	בול עץ שמחזיקים ביד, ויש בו כדי להמית	בְּכָלֵי עֵץ יָד אֲשֶׁר יָמוּת בּוֹ	לה:יח
34	כשיתנפל עליו כדי להורגו (את הרוצח)	בְּפָגְעוֹ בּוֹ	לה:יט

מס'	הביאור	המלה	פרק, פסוק
35	אם ידחף אותו מתוך שנאה	וְאִם בְּשִׂנְאָה יִהְדָּפוּ	לה:ב
36	בערמה, במארב (מכוח שהופעל על ידי הרוצח ובתאוצתו המית)	בְּצִדִּיהָ	לה:כא
37	בשנאה (מתוך כונה להמית)	אוּ בְּאִיבָה	לה:כב
38	(אם היכהו) פתאום, ללא כוונה (כלומר: תאונה)	וְאִם בְּפֶתַע	לה:כג
39	דחפו	הִדְפוּ	לה:כז
40	הכהו באבן, אך ההורג לא ראה את ההרוג	אוּ בְּכָל אֶבֶן... בְּלֹא רְאוּת	לה:ל
41	כאילו אין דם לנרצח (כאילו הרג מת), כלומר, פטור הוא ממיתה	אֵין לוֹ דָם	לה:לא
42	עד אחד לא יעיד בדיני נפשות להמית את הנאשם (אין כוח בעדות של אדם אחד לחייב גזר דין)	וְעַד אֶחָד לֹא יֵעֲנֶה בְּנֶפֶשׁ לְמוֹת	לה:לג
43	אסור לקחת כופר נפש מרוצח ולפטור אותו מעונש מוות- אסור להמיר עונש מות בעונש כספי	וְלֹא תִקְחוּ כֹפֶר לְנֶפֶשׁ רֹצֵחַ	לה:לד
44	אל תקלו בעונשם של הרוצחים, כי שפיכות דמים מחללת ומטמאה את הארץ. להחניף – לטמא (זוהי המשמעות כֶּאֱנֹן)	וְלֹא תַחְנִיפוּ אֶת הָאָרֶץ	לה:לז
45	הדם מטמא את הארץ	כִּי הַדָּם הוּא יַחְנִיף אֶת הָאָרֶץ	לה:לח
46	תחסר נחלתן על ידי העברת החלק של הבת הנשואה לשבט בעלה	וְנִגְרַעַה נַחֲלָתָן... וּמִגְדָּל נַחֲלָתָנוּ יִגְרַע	לה:ל
47	אמת הם דוברים	כִּן מִטָּה... דְּבָרִים	לה:לא
48	לא תעבור נחלה	וְלֹא תִסַּב נַחֲלָה	לה:לב

œ©'

ל"ק"י

תלמידה יקרה,

לפניך ריכזו משלי בלעם, כתובים כלשונם ומבוארים
ביאור מלא : ביאור מילולי (בעמודה השמאלית)
ושבתה של כל משפט בפסוק (בעמודה האמצעית).
ריכזו המשלים נוצד להקל על לימודם, שינונם ולכירתם.
(המנין "שבעה" נקבע על פי פירוש ה"חלקוני"
לפרק כ"ט: א', הרואה בכל אחד מהמשלים - "משלי" -
כצניין בפני עצמו.
המנין המפורסם הוא "ארבעה", והוא מתווסף למשלים
העוסקים בישראל - "ברכות בלעם".
הביאור הוא בדרך כלל תמצית של פירוש "דעת מקרא").

שבועת מטשלי בלעם

מספר המשל	המקור	לשון המשל	ביאור המשל – תוכן (שיכתוב)	רליכוז ביאורי מיללים
המשל הראשון	כ"ג: זג: זג"ה	המשל הראשון	בלעם נשא את דברו ואמר: בלק הנחה, הביא אותי מארם, מהרי המזרח (ואמר לי) בוא קלל בשבילי את יעקב ובוא קלל לי בכעס את ישראל (אומר בלעם) איד אוכל לקלל אותי, הרי לא קילל אותי ה'?! ואיד אוכל לקלל אותי בכעס, הרי לא קילל ה'?! אני רואה ששהו גבוה (ברוחניות) מראש צורים וכן אני רואה ששהו גבוה (ברוחניות) מגבעות עם ישראל שוכן, קיים רק לבדו ואינו נחשב לעם ככל העמים (להיות כמותם)	<p>יִצְוֶנִי = ינחה, כוונן, ידריך אותי (שורש נ.ח.ה.)</p> <p>אָרַהּ = קלל (שורש א.ר.ה.)</p> <p>זִעְמַהּ = קלל בכעס (שורש ז.ע.מ.)</p> <p>קָבַדָּהּ = קלל (שורש ק.ב.ב.)</p> <p>צִוְרִים = חרים</p>
	ז'	<p>"וַיֵּשֶׂא בַּיָּמִין וַיֹּאמֶר: בֵּן אַרְבַּע יְצוּנֵי בַלֵּק מִדְּרָרֵי קָדִים לִכְבֹּד אֶרֶה לִי יַעֲקֹב וְלִכְבֹּד זַעֲמַהּ יִשְׂרָאֵל מִזֶּה אֵיךְ לֹא קָבַדָּהּ אֵל וּמִזֶּה אֵיךְ לֹא זָעַם ה' כִּי מִרְאֵשׁ צִוְרִים אֶרְאֶנּוּ וּמִגְבַּעוֹת אִשׁוּרֵי הֵן עַם לִכְבֹּד יִשְׂכַּחַן וּבְצִוְרִים לֹא יִתְזַשֵּׁב"</p>		

מספר המשל	המקור	לשון המשל	ביאור המשל – תוכן (שיכתוב)	ריכוז ביאורי מילים
המשל הראשון (המשל)		"בני מנזה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל תבנות גפשי בנות ישרים ודתגי אוזרריתי כמותגי"	מי יכול למנות את בני ישראל שהם רבים לעפר וכאבק (תלואגי ו) תמות נפשי כמו מות הישרים – בני ישראל רוצה שסופי (המוות שלי) יהיה כמוהם אני רוצה שסופי (המוות שלי) יהיה כמוהם	מנזה = ספר רובע = אבק (הרובץ, הרובע על האדמה) אוזרריתי = אחרית, סוף שלי, מותי

מספר המשל	המקור	לשון המשל	ביאור המשל - תוכן (שיכתוב)	ריכוז ביאורי מילים
המשל השני	י"ח-כ"ג: י"ח-כ"ד	<p>"וַיֵּשֶׁא מִשְׁלָּה וַיֹּאמֶר: קוֹם כָּלֶךָ וּשְׂמַע דְּאִיזְנוֹת עַדֵּי כֶּן עֵיפֹר לֹא אִישׁ אֶל וּכְזָב וּכְזָב אֵלֶם וַיִּתְחַזֵּט וַיִּבְרָא אֱמֶר וְלֹא יִעֲשֶׂה וַיִּבְרָא בָרֶךְ לְקִזְזוֹתִי וּבָרֶךְ וְלֹא אִישׁ אֶל וּכְזָב וְלֹא רֵאֵה עֲמֹל כִּישְׁרֵאל דָּ: אֶלֹהֵי עֵינָיו וַתְּרִיעֵת מִלֶּכֶךָ בָּרִי"</p>	<p>בלעם נשא דברו ואמר: הקשב בלך בן ציפור ושמע האל אינו איש ולכן אינו משקר כבני אדם. גם אינו מתחרט, אינו חוזר מהבטחה טובה שנתן. האם יש דבר שהוא אמר לעשות ולא עשה? הנה ה' לקח אותי, הסכים שאבוא רק לברך, ולא אוכל להשיב, לבטל את הברכה. ה' לא הסתכל בחטאים ובעוולות של ישראל כדי לחייבם, אלא הוא סולח להם. (לכן) ה' אלוהיו תמיד נמצא איתו, ותמיד מריעים לכבודו של ה'.</p>	<p>עֲדֵי = אֵלַי וּכְזָב = וּשְׂמַע וַיִּתְחַזֵּט = וַתְּחַרֵּט אֱמֶר = חטא, עבירה עֲמֹל = שקר, רשע</p> <p>וַתְּרִיעֵת מִלֶּכֶךָ = קול תְּרִיעֵת שׁוֹפֵר (אוּ תְּצוּצָרָה) הַנִּשְׁמָע לְכַבֵּד הַמֶּלֶךְ</p>
המשל השני	י"ט	<p>"וַיִּבְרָא אֱמֶר וְלֹא יִעֲשֶׂה וַיִּבְרָא בָרֶךְ לְקִזְזוֹתִי וּבָרֶךְ וְלֹא אִישׁ אֶל וּכְזָב וְלֹא רֵאֵה עֲמֹל כִּישְׁרֵאל דָּ: אֶלֹהֵי עֵינָיו וַתְּרִיעֵת מִלֶּכֶךָ בָּרִי"</p>	<p>הנה ה' לקח אותי, הסכים שאבוא רק לברך, ולא אוכל להשיב, לבטל את הברכה. ה' לא הסתכל בחטאים ובעוולות של ישראל כדי לחייבם, אלא הוא סולח להם. (לכן) ה' אלוהיו תמיד נמצא איתו, ותמיד מריעים לכבודו של ה'.</p>	<p>עֲמֹל = שקר, רשע</p>
המשל השני	כ"א	<p>"וַיִּבְרָא אֱמֶר וְלֹא יִעֲשֶׂה וַיִּבְרָא בָרֶךְ לְקִזְזוֹתִי וּבָרֶךְ וְלֹא אִישׁ אֶל וּכְזָב וְלֹא רֵאֵה עֲמֹל כִּישְׁרֵאל דָּ: אֶלֹהֵי עֵינָיו וַתְּרִיעֵת מִלֶּכֶךָ בָּרִי"</p>	<p>הנה ה' לקח אותי, הסכים שאבוא רק לברך, ולא אוכל להשיב, לבטל את הברכה. ה' לא הסתכל בחטאים ובעוולות של ישראל כדי לחייבם, אלא הוא סולח להם. (לכן) ה' אלוהיו תמיד נמצא איתו, ותמיד מריעים לכבודו של ה'.</p>	<p>עֲמֹל = שקר, רשע</p>

<p>ריכוז ביאורי מילים</p>	<p>ביאור המשל – תוכן (שיכתוב)</p>	<p>לשון המשל</p>	<p>המקור</p>	<p>מספר המשל</p>
<p>כְּתוּעַפּוֹת רֵאָם = כמו החזק והגובה של קרני הראם רֵאָם – שור הבר, חיה אוכלת עשב בעלת קרניים גבוהות פְּעוּלָה שייש קָסָם = פְּעוּלָה שייש לה חשיבות למאמינים בה כִּלְיָא = ארי זוֹלָלִים = מתגי מלחמה</p>	<p>ה' הוציא אותם ממצרים וחזק אותם כמו קרני הראם והחזקות. אין לישראל צורך בנחש או בקסם כשהם צריכים לדעת את דבר ה', נביאים להם. חנה עם ישראל יקום באומן ובגבורה כלביא וכארי כנגד אויביו לא ינח עד שיכה את כל אויביו מכה קשה.</p>	<p>"אל מוֹצֵיאָם מוֹצֵאֵרִים כְּתוּעַפּוֹת רֵאָם לִי כִי לֹא זָחִישׁ בַּיַּעֲקֹב וְלֹא קָסָם בַּיִשְׂרָאֵל כַּעַת יֵאמָר לַיַּעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל מוֹצֵא פְעֹל אֵל הִן עִם כִּלְבֵּיָא יִקּוּם וּכְאָרִי יִדְגֵּשׂא לֹא יִשְׁכַּח עַד יֵאכַל פֶּרֶף וְרֵם זוֹלָלִים יִשְׁתַּהֲ"ו</p>	<p>כ"ב כ"ג כ"ד</p>	<p>המשל השני (המשל)</p>

ריכוז ביאורי מילים	ביאור המושל – תוכן (שיכתוב)	לשון המשל	מקור	מספר המשל
<p>בְּנֵי = בן</p> <p>שִׂדְדוֹם דַּעֲזָן = גלוי העין</p> <p>מוֹזָזָה שִׂדְדִי = מראה</p> <p>נבואי מאת ה'</p> <p>מִתְּסוֹכֵם = כמה טובים</p> <p>אֲתֵלֵם = עצי בושם</p> <p>הנטועים לנוי</p> <p>יָלַם מִיָּם מִדְּלִי = מרוב</p> <p>שפע יזלו המים מהדליים שלו</p> <p>וּיָרוֹם = יתרומם, יתנשא, יגבר</p> <p>וּתְנַשֵּׂא = תהיה חשובה, עליונה</p> <p>יֹאכֵל גְּזֵיִים עֲרִי = יכניע את אויביו שצרים אותו</p>	<p>בלעם נשא דברו ואמר:</p> <p>בלעם אומר עכשיו דבר נבואה.</p> <p>זהו נאום של מי שעינו פקוחה לראות מראות ה'.</p> <p>אלו דברים של מי ששומע את דברי האל, רואה מראות ה'</p> <p>ונופל (מכות נבואה) כשהוא גלוי עיניו.</p> <p>כמה טובים הם האוהלים שלך, עם ישראל.</p> <p>דומים הם האוהלים בסידורם לנחלים הנוטים, הפונים בדרכם אל הים, ועוד דומים הם לגנות מסודרות וטובות הגדות במדות הנהל, וכן דומים הם לעצי אהלים שנוטעים אותם לצל וכמו ארזים גבוהים ונאים הגדלים על יד מים רבים.</p> <p>יזכה לשפע רב של מים זה ידמה לנזילת מים רבים מהדליים.</p> <p>זלעו יזכה גם הוא להרבה מים.</p> <p>המלך שיקום ממנו (שאול) יגבר על אנג (מלך עמלק)</p> <p>ואחר כך (במי דוד ושלמה) תתנשא, תעלה בחשיבותה, המלכות בישראל</p> <p>ה' הוציא אותו ממצרים וחזק אותו, כמו שהקריניו מחזקות את הראם.</p> <p>עם ישראל יאבד את הגויים הצרים אותו, ישבור את עצמותיו וישבור את חיצו האויב בארץ האויב.</p>	<p>יִישֵׂא בִישָׁלָו וַיֹּאמֶר:</p> <p>נְאוֹם בַּלְעָם בֶּנִי בַשּׁוֹר</p> <p>וְנְאוֹם דַּעֲזָם שִׂדְדוֹם דַּעֲזָן</p> <p>נְאוֹם שׁוֹמֵעַ אֹמְרֵי אֵל</p> <p>אֲשֶׁר מוֹזָזָה שִׂדְדִי יוֹזָזָה</p> <p>זֹפֵל וְגִלְתֵי עֵינָיוִים</p> <p>מִתְּסוֹכֵם אוֹהֲלֵיךָ יֵעֲקֹב</p> <p>בִּישִׁכְזוֹתֶיךָ יִשְׂרָאֵל</p> <p>כַּזְזוֹלִים נְטִיזוּ כַּזְזוֹת עֲלֵי זָהָר</p> <p>כַּאֲהֲלִים זָטַעַה' כַּאֲרִיִּים עֲלֵי מִיָּם</p> <p>יָלַם מִיָּם מִדְּלִי</p> <p>וַיָּרוֹם כַּמִּיָּם רַבִּים</p> <p>וַיִּתְנַשֵּׂא מִלְכּוֹתָיו</p> <p>אֵל מוֹיֵצֵאוֹ מִמִּצְרַיִם</p> <p>כַּדַּעֲזָנִים רֹאֵם לֵי</p> <p>יֹאכֵל גְּזֵיִים עֲרִי</p> <p>וַעֲצָמוֹתָיוֹהֵם יִזְעַב</p> <p>וּזְעִיָו יִבְזוֹזָן</p>	<p>ג' כ"ד: ג"ס'</p> <p>ד'</p> <p>ה'</p> <p>ו'</p> <p>ז'</p> <p>ח'</p>	<p>המשל השלישי</p>

ריכוז ביאורי מילים	ביאור המשל – תוכן (שיכתוב)	לשון המשל	המקור	מספר המשל
כרע' = ישב, רבץ על רגליו (כרעיים=רגליים)	עם ישראל דומה לאריה (וללביא) אשר לא יעיז אף אחד להפריע מנוחתו. המבורכים אותך יהיו מבורכים והמקללים אותך יהיו מקוללים.	"כרע' שכב כאר' וכלביא מ' יקומנו' מברכיך ברוך ואורריך ארוך"	ט'	המשל השלישי (המשל)

	ביאור המשל – תוכן (שיכתוב)	לשון המשל	מקור	מספר המשל
<p>ריכזו ביאורי מילים</p> <p>בָּנוּ = בן</p> <p>שִׁדְדוּם הַעֲזִיזָן = גלוי העיזן</p> <p>מִיֻּזְזָה יֵשׁוּדִי = מראה נבואי של ה'</p> <p>זֹפֶל וְגִלְוֵי עֵינָיוּם = נופל לקבל נבואה כשהוא גלוי עיניו</p> <p>אֲשׁוּרָנוּ = אראנו</p> <p>דָּרַךְ כּוֹכַב = יזרח כוכב (מסלול התנועה בשמים גם כן נקרא דריכה)</p> <p>שִׁבְטִים = מנהיג</p> <p>וּמִזֻּזָן = ימתן, יכרית</p> <p>פֹּאֲתֵי מוֹאָב = קצוות של מואב</p> <p>וּקְרָקָר = יהרוס</p> <p>כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל = עמים שהם מבני בניו של שת</p> <p>יִרְשִׁיחַ = כנבשו, הכנעה תחת שלטון</p> <p>זָיִל = חזק, נבורה</p> <p>וּיִרְדָּ = ירדה, ישלוט (שורש ר.ד.ה.)</p>	<p>בלעם נשא דבר וואמר:</p> <p>דברי בלעם בן בעור ודברי האיש גלוי העיניו דברי מי ששומע את דברי ה', ויודע מה יש בדעת עליון (ה'), לעשות באחרית הימים) רואה את מראה ה' בנבואה כשהוא גלוי עיניו.</p> <p>אני רואה דברים בעתיד (הרחוק):</p> <p>כוכב, גיבור מזהיר יעלה מיעקב (המלך המשיח),</p> <p>יקום מושל מעם ישראל והוא ימתן, ישבור את האזורים הנדחים שבארץ מואב ויהרוס את בני שת, עמים נוספים.</p> <p>אדום תהיה נכנעת לישראל וכן שעיר.</p> <p>וישראל יעשה חיל, ינהג כגיבור.</p> <p>יקום שליט נוסף, רודה, מיעקב וישמיד כל שריד מערי אדום</p>	<p>וַיֵּשֶׂא מִשְׁלַל וַיֹּאמֶר:</p> <p>נֵאֻמִּים כֹּלְעָם בְּנֵי כַעֲרֹר וְנֹאֻמִּים הַגִּבּוֹר שִׁדְדוּם הַעֲזִיזָן</p> <p>נֹאֻמִּים שׁוֹמְעֵי אַמְרֵי אֵל וַיִּוֹדַע דַּעַת עֲלֵיוֹן</p> <p>מִיֻּזְזָה יֵשׁוּדֵי יִיזָה</p> <p>זֹפֶל וְגִלְוֵי עֵינָיוּם</p> <p>אֲרֹאנוּ וְלֹא עֲתָה</p> <p>אֲשׁוּרָנוּ וְלֹא קָרוֹב</p> <p>דָּרַךְ כּוֹכַב מִיִּיעָקֹב</p> <p>וְקָם שִׁבְטֵי מִיִּישְׂרָאֵל</p> <p>וּמִזֻּזָן פֹּאֲתֵי מוֹאָב</p> <p>וּקְרָקָר כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל</p>	<p>ט"ו</p> <p>כ"ד: ט"ו-י"ט</p> <p>ט"ז</p> <p>י"ז</p>	<p>המשל הרביעי</p>
		<p>וְהָיָה אֲדוֹמִים יִרְשִׁיחַ</p> <p>וְהָיָה יִרְשִׁיחַ שְׂעִיר אֵיבוֹי</p> <p>וּיִשְׂרָאֵל עֹשֵׂה חַיִל</p> <p>וַיִּרְדָּ מִיִּיעָקֹב וְהֵאֱבִיֵד</p> <p>שְׁרִידֵי כַעֲרֹר"</p>	<p>י"ח</p>	

מספר המשל	המשל החמישי - המשל על עמלק	המקור	כ"ד: כ' כ"ג-כ"ד	כ"ג	כ"ד: כ"ג-כ"ד	המשל השביעי - המשל על כיתים, אשור ועבר
לשון המשל	"וירא את עמלק וישא בשלו ויאמר: ראשית עמים עמלק ואזרחיו די אוכד"	כ"א כ"ב	כ"ד: כ"א-כ"ב	כ"ג	"וישא בשלו ויאמר: אוי בני יחזיה בשלובני אל ועצים בוי' כיתים ועינו אשור ועינו עבר וגם הוא עדי אוכד"	המשל השני - המשל על הקיני
בלעם השקיף על עמלק ונשא דברו ואמר: עמלק הוא הראשון שנלחם בישראל וסופו שיאבד לגמרי.	בלעם השקיף על הקיני (היושב ליד עמלק) ונשא דברו ואמר: מקום מושבך - חזק הוא כעת. ודומה הוא למי ששם את הקן, הבית שלך, בסלע. מצב זה של חזק יהיה עד שאשור יגלה אותו מהארץ והיה קין לבער, לגירוש גמור מארצו, וכן יקח אותו בשבי (אבל אין זה ביעור, כלה גמורה).	כ"א כ"ב	כ"ד: כ"א-כ"ב	כ"ג	כ"ד: כ"ג-כ"ד	המשל השני - המשל על הקיני
ביאור המשל - תוכן (שיכתוב)	בלעם נשא דברו ואמר: מקום מושבך - חזק הוא כעת. ודומה הוא למי ששם את הקן, הבית שלך, בסלע. מצב זה של חזק יהיה עד שאשור יגלה אותו מהארץ והיה קין לבער, לגירוש גמור מארצו, וכן יקח אותו בשבי (אבל אין זה ביעור, כלה גמורה).	כ"ג	כ"ד: כ"ג-כ"ד	כ"ג	כ"ד: כ"ג-כ"ד	המשל השני - המשל על הקיני
ריכוז ביאורי מילים	עדי אוכד = סופו לאבדון	כ"ג	כ"ד: כ"ג-כ"ד	כ"ג	כ"ד: כ"ג-כ"ד	המשל השני - המשל על הקיני

”יין ישן בכלי חדש” עיקרי שיטת ”ברקאי”

ניתן לסכם במשפט אחד את עיקרי השיטה: ”יין ישן בכלי חדש”. כלומר, סדרי לימוד שהיו נהוגים בכל קהילות ישראל מתחדשים בכלי חדש, בתקופתנו, בתקופת אתחלתא דגאולה. ניתן להגדיר בארבעה עקרונות את שיטת ”ברקאי” להלן ארבעת העקרונות מלווים בהסבר קצר ומבוססים במקורות (רובם מועתקים מהספר ”שערי תלמוד תורה” הרב יהודה לוי).

סדר הלימוד

סדר הלימוד מאז חז”ל בתקופת המשנה והתלמוד הוא: מקרא ורק אח”כ משנה ורק אח”כ תלמוד: ”בן חמש שנים למקרא, בן עשר שנים למשנה, בן שלוש עשר למצוות, בן חמש עשרה לתלמוד...” (אבות ה’, כ”א). אבל אשרי שיש עמלו בהש”ס. ולא שיהא דולג במקרא ובמשנה ויבא להש”ס (מסי סופרים, פט”ז ה”ט) ופירש הרא”ש: לא שידלג אדם ממקרא למדרש וממדרש לגמרא, אלא שילמוד מקרא ואח”כ משנה ואח”כ גמרא. לכן אין ללמוד במקביל למקרא משנה וכדו’.

פשט ואח”כ דרש

פרשנות המקרא נלמדת ב”שיטת מעגלים”, תחילה לומדים את המקרא עפ”י פרשני הפשט (רשב”ם, רס”ג, אבן עזרא וכו’). בלימוד זה מתוודע התלמיד ללשון המקרא כשהלימוד הוא ישיר, התמודדות עם המבנה התחבירי של הפסוק, 7 הבנינים, שרשי המילים, ורק לאחר לימוד הפשט מתוודעים בהדרגה לפרשנות הרחבה (רש”י, רמב”ן ועוד) המבוססת גם על דרש. וכך כותב תלמיד הגר”א ר’ פינחס מפאלצק (ספר ראש הגבעה דף י”א) ”וסדר לימוד המקרא יהיה רק שתלמוד נביא א’ עם פירוש רש”י... אל תדייק לשים בזכרון דרשות ומדרשים שהביא רש”י על איזה פסוק והעיקר שתדייק במקום שצריך להבין פשוטו של מקרא... ובזה נואלו בני עמנו שע”י המדרשות אינם יודעים המקרא ואינם בקיאים בו. ויותר קרוב אם תשאלהו איזה פסוק יאמר לך הדרש ולא ידע ולא יבין הפשט. ובהקדמה לפירוש הגר”א על או”ח מובא: ”הזהיר... להיות בקי בראשונה בכ”ד ספרי הקודש עם הנקודות והטעמים... ועל צבאם חכמת הדקדוק” ובעל שלי”ה כתב (ר”מ שבועות): ”וגם חלק גדול מחכמת הדקדוק טוב ללמוד בעודו נער, שאז כתובים על לוח ליבו והם לזכור תמיד”.

טעמי מקרא

במסכת מגילה (ל"ב ע"א): "אמר רבי שפטיה בשם רבי יוחנן, כל הקורא בלא נעימה (מפרש רש"י כגון טעמי המקראות) ושונה ללא זמרה עליו הכתוב אומר וגם אני נתתי להם חוקים לא טובים וגו' טעמי המקרא ניתנו לנו בסיני. מאז ועד היום מלווים הם את לימודנו בכל ספרי המקרא. חשיבותם איננה רק מההיבט המסורתי, שימור מסורות עתיקות אלא גם מההיבט הדידקטי. ראב"ע (בתחילת ספרו "מאוזני לשון הקודש") אומר: "אזכירך שתלך אחרי בעלי הטעמים, בכל פירוש שאינו ע"פ הטעמים לא תאבה לו ולא תשמע לו" ובתחילת ספר ישעיהו כתב: "עיקר גדול הוא לשמור דרך הטעמים" גם רש"י מרבה להסתמך בפרושו על הטעמים, בפרושו ליחזקאל (א', י"א) הוא כותב: "אלמלא שראיתי טעם זקף גדול על "ופניהם" לא הייתי יודע לפרשו" ובירמיה (ג', ח') הוא אומר: "נקודות טעמי מקרא זה מלמדים על פירושו". גם היבט פדגוגי יש לטעמים, הם גורמים לחויה מיוחדת בלימוד. כיתה שמשננת נעים מאוד לשמוע אותה והתלמידים נתפסים בקלות למשימה זאת. ועוד היבט, כלי בדוק לזכרון, ע"י השינון המרובה בעזרת הטעמים זוכרים התלמידים עניינים רבים. בחלקם אף יודעים אח"כ לצטט פסוקים בע"פ כתוצאה מהשינון בטעמים.

"הכל בה" – שילוב ידיעות כלליות בלימוד במקרא

ידיעה ברורה בהבנה נכונה של המקרא לא תתכן בלעדי הרחבת הידיעות בעניינים מזדמנים. כמו שברור לכל שצריך להשתמש בתמונות בפרשיות הקורבנות, תמונות של בעלי חיים הכשרים לקורבן, של איבריהם הפנימיים וכו'... ואף עדיף לראות באופן חי בע"ח אלה, כמו כן חובה להגיע להסבר ברור אירועים היסטוריים, מיקום גיאוגרפי של אירועים שונים, תרבות החיים במקרא ובקיצור הריאליה של תקופת המקרא. באופן כזה לומד התלמיד תורת חיים תורה הנוגעת בכל חלקי החיים ואיננה מנותקת מהם. אומר הגר"א (רבי ברוך משקלוב ס-אוקדלידס, האג תק"מ הקדמה): "כפי מה שיחסר לאדם ידיעות משערי החכמות לעומת זה יחסר לו 100 ידות (פעמים) בחכמת התורה, כי התורה והחכמה נצמדים יחד" וכן כתב הרב מישקלוב בשם הגר"א (קול התור פה, ח"ב): "ובכדי להבין ולהשיג את חכמת התורה הכלולה באור החכמה העליון נחוץ ללמד גם את שבע החכמות הצפונות בעולם התחתון, עולם הטבע" לכן מובן שחייבים לשלב, לפתח ולהאיר בבהירות כל עניין בתורה הקשור לעולם הטבע או שזקוקה להבנתו הקדמה בתחומים אחרים (תרבות, היסטוריה, אסטרונומיה וכו'...). וזהו אולי ביאור המשנה האחרונה במס' אבות "בן בג בג אומר הפוך בה והפוך דכולא בה" כלומר התורה כוללת בחכמתה את כל החכמות אבל עלינו להשתמש בהם במידת הנחיצות להבנת התורה.